

N:o 6 • 1970

Sukupuu

By - Hemmans - och Bonde - Namn.	Födel- se - dag och år.	Ab.c. Bok. fonantif.	D. Luth. Cathech. med Förklaring.						D. S. S. Begrepet.	Försum- mat Cat. Förhör.	Tillfällige Anmärkningar.
Wäänälä 1755			1	2	3	4	5	6			
Enk. Johan Wäänälä 1752	1752	x	x	x	x	x	x	x	x		1755 18 15.
Mö. Alexand. Smolander 1772	1772	x	x	x	x	x	x	x	x		
h. Maria Päämö 1779	1779	x	x	x	x	x	x	x	x		
Enk. Johan Wäänälä 1783	1783	x	x	x	x	x	x	x	x		1783
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1788	1788	x	x	x	x	x	x	x	x		1788
Enk. Johan Wäänälä 1776	1776	x	x	x	x	x	x	x	x		1776
Enk. Johan Wäänälä 1760	1760	x	x	x	x	x	x	x	x		1760
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1785	1785	x	x	x	x	x	x	x	x		1785
Enk. Johan Wäänälä 1789	1789	x	x	x	x	x	x	x	x		1789
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wäänälä 1768	1768	x	x	x	x	x	x	x	x		1768
Enk. Johan Wäänälä 1767	1767	x	x	x	x	x	x	x	x		1767
Enk. Johan Wäänälä 1799	1799	x	x	x	x	x	x	x	x		1799
Enk. Johan Wäänälä 1771	1771	x	x	x	x	x	x	x	x		1771
Enk. Johan Wäänälä 1780	1780	x	x	x	x	x	x	x	x		1780
Enk. Johan Wäänälä 1790	1790	x	x	x	x	x	x	x	x		1790
Enk. Johan Wäänälä 1766	1766	x	x	x	x	x	x	x	x		1766
Enk. Johan Wään											

VÄÄNÄSTEN SUKUPUU

N:o 6

VÄÄNÄSTEN SUKUSEURAN AIKAKAUSKIRJA

Toimitus: MIKKELI, Vuorikatu 6 C 30, puh. 13 671 (toimitussihteeri)

Tilaukset, tiedustelut, osoitteenmuutokset, maksut: OULU, Varuskunta 9
puh. 24 833 (sihteeri-rahastonhoitaja)

Postisiirtotili n:o 446406—6

Toimituskunta

O. P. VÄÄNÄNEN

(vastaava)

KYÖSTI VÄÄNÄNEN

(toimitussihteeri)

ILKKA VÄÄNÄNEN

AARRE VÄÄNÄNEN

KALLE VÄÄNÄNEN

SIRKKA-LIISA HEINONEN

LIISA SCHILDT

OLLI-PEKKA VÄÄNÄNEN

Takakannen sisäsivulla Mikkelin pitäjän Urpolan kylän asukkaiden, heidän joukossaan Pekka Väänäsen ja hänen vaimonsa Malin Toiviaisen, kristinopintaitoa koskevia merkintöjä Mikkelin seurakunnan rippikirjassa vuosilta 1707—1716 ja etukannen sisäsivulla (vas.) Väänälän kylässä numerolla 5 asuneita Väänäsiä ja Väänättäriä koskevia rippikirjamerkintöjä sata vuotta myöhemältä ajalta, vuosilta 1806—1816. Näitä Mikkelin maaseurakunnan kirkonarkistoon kuuluvia vanhoja kirkonkirjoja säilytetään nykyään Savo-Karjalan maakunta-arkistossa Mikkelissä. Mikkelin Väänästen vaiheista ja Väänäs-asutuksesta Mikkelin pitäjässä suuren Pohjan sodan ajoista lähtien kerrotaan tämän aikakauskirjan sivuilla 18—22 (222—226).

Tämä Väänästen sukupuun numero on omistettu maamme vanhimman sukututkijapolven eturivin miehiin ja sukuseuramme aktiivisimpiin jäseniin kuuluvalla professor emeritus Kaarlo Teräsvuorelle, myös Väänästen vaiheiden selvittäjänä ansioituneelle kriittiselle tutkijalle. Viime vuoden vuosikokouksessa Väänästen Sukuseura r.y. valitsi 5. 5. 1969 85 vuotta täyttäneen professori Kaarlo Teräsvuoren kunniajäsenekseen. Professori Teräsvuoren opiskeluaikoja koskeva muistelmakirjoitus on julkaistu s. 11—13 (215—217) ja hänen elämäkertansa ja genealogista toimintaansa tarkastellaan lähemmin s. 10—11 (214—215).

SISÄLLYS

Kyösti Väänänen: SUKUTUTKIMUKSEMME TYÖSARALTA	s. 6 (210)
OPETTAJA ANNI VÄÄNÄNEN, VÄÄNÄSTEN SUKUSEURAN SUURLAHJOITTAJA	s. 9 (213)
PROFESSORI KAARLO TERÄSVUORI, VÄÄNÄSTEN SUKU- SEURAN KUNNIAJÄSEN	s. 10 (214)
Kaarlo Teräsvuori: KUOPION LYSEON KASVATTI YLIOPII- LAANA KEISARILLISESSA ALEKSANTERIN-YLIOPIIS- TOSSA HELSINGISSÄ vv. 1903—1909	s. 11 (215)
O. P. Väänänen: ISOISÄNI KARL KUSTAA (KALLE) VÄÄNÄ- SEN SUKUHAARAN VAIHEITA	s. 13 (217)
Kyösti Väänänen: MIKKELIN VÄÄNÄSTEN VAIHEISTA JA VÄÄNÄS-ASUTUKSESTA MIKKELIN PITÄJÄSSÄ SUUREN POHJAN SODAN AJOISTA LÄHTIEN	s. 18 (222)
Kalle Väänänen: VÄÄNÄSTEN SUKUSEURA r.y:n TOIMINNAN VAIHEET	s. 23 (227)
VÄÄNÄSTEN SUKUSEURA r.y:n VUOSIKOKOUS JA SUKU- KOKOUS 1. 8. 1970	s. 31 (234)
VÄÄNÄSTEN SUKUSEURA r.y:n JULKAISUT	s. 31 (234)

Sukututkimuksemme työsaralta

Tämä Väänästen sukuun 6. numero esittäytyy arvoisalle Lukijakunnalle — Väänästen Sukuseura r.y:n jäsenille, kaikille Väänäsille, Väänättärilille, muille Väänäs-sukuisille ja kaikille sukututkimuksesta kiinnostuneille lukijoille — erityisesti julkaisuna, jonka tarkoituksena on herättää mahdollisimman monessa kiinnostusta sukumme vaiheiden selvittämiseen, viritää Väänästen sukuun kohdistuvaa genealogista harrastusta.

Väänästen Sukuseura r.y:n johtokunnan toteamus, että toiminnan aktivoiminen sukututkimuksen työsaralla kuuluu jo muutama vuosi sitten neljännen vuosikymmenensä aloittaneen sukuseuramme tärkeimpiin tehtäviin alkavalla 1970-luvulla, perustuu ennen muuta 20. tammikuuta 1966 kuolleen opettaja Anna Matilda Väänäsen testamenttilahjoituksen antamaan veloitukseen ja siihen havaintoon, että sukuseuramme kevätaikojen innostus genealogiseen työhön Väänästen vuosisataisten vaiheiden seikkaperäiseksi selvittämiseksi näyttää viime vuosikymmeninä miltei kokonaan sammuneen. ”Esi-issäen joukon entisen, joka Savonmuun mullassa makkoo” — jo edesmennyt sukumme runoilijaa Kalle Väänästä lainataksemme — ja heidän elämäntyönsä kunnioittaminen, sen tajuaminen, että menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus muodostavat yhtenäisen toimivan kokonaisuuden, että voimme rakentaa tulevaisuutta vain menneiden sukupolvien laskemalle perustalle, antaa myös nopeasti muuttuvassa ajassa elävälle ihmiselle sisäistä tukea ja henkistä voimaa, jota ei voi koskaan liikaa arvostaa. Tämän vel-

voittavan tosiasian oivaltaneita näyttää kuitenkin — ainakin, mitä Väänästen suvun vaiheiden selvittelyyn tulee — nyky-polvessa olevan vähemmän kuin aikaisemmissa sukupolvissa.

Tekniikan voittokulkua seuraavat ja sen saavutuksista nauttivat, alituisessa kii-reessä elävät atomi- ja avaruusaikakauden ihmiset ovat taipuvaisia väheksymään menneisyyden aikaansaannoksia, ja tästä ilmeisesti selittyy yleisesti — sekä meillä että muualla ja nimenomaan nuoren väen parissa — havaittavissa oleva pyyteettömän historianharrastuksen väheneminen. Ammattihistorioitsijoiden työtä tekniikan saavutukset ovat monella tavoin helpottaneet, mutta tekniikan kehityksestä aiheutuneen liikenneyhteyksien tehostumisen ja etenkin tietoliikenteen valtavan kasvun mukana levinnyt uusi ajattelutapa, jota on nimitetty kasvuksi kansainväliseen vastuuntuntoon, on ollut osaltaan vaikuttamassa myös siihen, että ammattihistorioitsijat ovat tutkimuksissansa voittopuolisesti keskittyneet yleismaailmallisten, kansainvälisten ongelmien pohdintaan tai talous- ja sosiaalihistorian ”suurten linjojen” selvittelyyn. Yhä vähemmän näyttää huomiota riittävän sukhistoriallisten ongelmien selvittelyyn, niitä ei katsota tutkimuksen kokonaisuuden kannalta tärkeiksi, onpa eräillä tahoilla esitetty sellaista-kin, että kaikki sukhistorian harrastus on vain eräs vanhentuneen ”porvarillisen” ajattelutavan” tyypillinen ilmaus. Genealogian tutkimustuloksia käytetään kyllä hyväksi sekä historian eri tutkimushaarojen (esimerkkeinä vain sosiaalihistoria ja

väestöhistoria) että nykyisin kovin korkealle arvostettujen yhteiskuntatieteiden ja esimerkiksi periytyviä sairauksia tutkivan lääketieteen palveluksessa, mutta genealogiaa itseään pidetään lähinnä vain enemmän tai vähemmän käyttökelpoisena aputieteenä, muuten toimettomien yksilöiden näpertelynä.

Sukutieteen harrastamisen on samainen tekniikan voittokulku — mainittakoon tässä vain asiakirjojen siirrot yleisarkistoihin, niiden nopea ja tehokas esille tuominen, yksityiskohtainen luettelointi, uudet entisiä paremmat konservoimismenetelmät, mikrofirmaus ja muut huokeat jäljentämismahdollisuudet — tehnyt entistä monin verroin helpommaksi, mutta kun tutkimustulosten käytännöllinen ”hyöty” tutkijalle on näiden tutkimusten vaatimaan aikaan katsoen nykymeritokratian mittapuiden mukaan tuiki vähäinen, jää tieteellisesti täysipainoinen genealoginen tutkimustyö suurelta osalta eläkeläisten ajanvietteeksi, johon nuoremmat tutkijat harvoin paneutuvat. Meillä Suomessa näitä tutkijoita sentään vielä on, jos kohta heidänkin genealogisille harrastuksilleen tavallisesti on löydettävissä muu selitys kuin pelkkä kiinnostus sukututkimukseen. Genealogiset tutkielmat ovat usein laajempien ja ”arvokkaampien” tutkimustehtävien parissa työskenneltäessä syntyneitä sivutuotteita.

Puhuttaessa työstä, joka Väänästen suvun tutkimussaralla odottaa tekijäänsä, lieinee paikallaan puhua jotakin myös siitä työstä, joka tällä saralla jo on tehty. Suomalaisen uudenaikaisen tieteellisen genealogian alkuaikojen uuttera tutkija, lehtori Eeli Granit-Ilmoniemi, Suomen Sukututkimusseuran perustaja, on ilmeisesti ollut eräs ensimmäisistä Väänäs-suvun tutkijoista, jos kohta hänen harrastuksensa kohdistuivat niin laajalle alalle, ettei yhtenäistä

selvitystä sukumme vaiheista hänen toimestaan syntynyt. Professori Kaarlo Teräsvuori, jonka ylioppilasajan muistelmia olemme saaneet tässä aikakauskirjassa julkaistavaksi, on pyrkinyt selvittämään ”syntyjä syviä”, mm. pohtinut Väänästen sukunimen ikää ja alkuperää. Seminaarinlehtori Jorma Väänäsen tutkimukset ovat kohdistuneet sukumme runoniekkoihin, ennen muuta valtiopäivämies ja herastuomari Pietari Väänäsen elämänvaiheiden ja syntyperän selvittelyyn, ja hän lieene ensimmäisenä yrittänyt kartoittaa sukututkimuksemme työkenttää. Arvokasta lisävalaistusta uuden ajan alussa Pohjois-Savon erämaita asuttaneiden Väänästen vaiheisiin on antanut dosentti Arvo M. Soininen väitöskirjassaan ”Pohjois-Savon asuttaminen keski- ja uuden ajan vaihteessa” (1961). Eri aloilla kunnostautuneiden sukumme jäsenten elämänvaiheita ja suppeasti myös heidän sukuhistoriaansa ovat selvittäneet näiden alojen ammattimiehet, suomenkielen, kansatieteen ja taloushistorian tutkijat, kirkkohistorioitsijat ja systemaattisen teologian edustajat ym., ja ilmeisesti myös paikallishistoriallisen tutkimuksen tulokista on sukututkimukssamme hyötyä, varsinkin sitten, kun nykyisin tekeillä tai suunnitteilla olevat pohjoissavolaiset pitäjänhistoriat ovat valmistuneet.

Arvoisaa Lukijaa kiinnostanee kuitenkin ennen muuta tämänkertainen pääasia: Miten sukututkimustoimintaa olisi aktivoitava, miten genealogista tutkimustyötä käytännössä suoritettava? Ensimmäinen edellytys on tietysti saada asiaan innostumaan mahdollisimman monta Väänäs-sukuista. Sekin, jolla ei ole itsellensä aikaa tai mielestensä riittävästi muita edellytyksiä harjoittaa sukututkimustyötä, voi tehdä omien sukujuuriensa selvittämiseksi yhtä ja toista. Hän voi esimerkiksi tilata kotiseurakuntansa kirkkoherranvirastosta

sukuselvityksen omista esivanhemmistansa (virkatodistuksen sukututkimusta varten). Jos esivanhemmat ovat vuosisatoja asuneet samalla paikkakunnalla, voi näinkin jo päästä pitkälle ajassa taaksepäin. Kaikkia seurakuntien väestörekisteriasia-kirjoja — tärkeimmät tässä kysymykseen tulevat asiakirjasarjat ovat kirkonkirjoiksi nimitetyt seurakuntien rippikirjat, historiakirjat ja lastenkirjat sekä niiden täydennyksinä myös muuttaneiden luettelot, muuttokirjat ym. kirkonkirjojen liitteet — ei kuitenkaan säilytetä kirkkoherranvirastoissa, vaan useat savolaisetkin seurakunnat (suursavolaiset enemmän kuin pohjoissavolaiset) ovat käyttäneet hyväkseen kirkkolain 354 §:n suomaa oikeutta tallettaa 120 vuotta vanhemmat kirkonkirjansa ja 80 vuotta vanhemmat muut arkistoinneksensa yleisarkistoihin. Maa on jaettu arkistopiireihin, ja useimmat Väänäset varmaan joutuvat jatkamaan kirkkoherranviraston antamien tietojen perusteella sukututkimuksiaan Mikkeliissä toimivassa Savo-Karjalan maakunta-arkistossa, jonka arkistopiiri käsittää Mikkelin, Kymen, Kuopion ja Pohjois-Karjalan läänit. Tästäkin arkistosta voi tilata sukututkimuksen, mutta aivan samoin kuin kirkkoherranviraston arkistossa voi maakunta-arkistonkin tutkijasalissa itse tutkia kulloinkin tarvitsemiaan kirkonkirjoja. Näin tutkimustyötä tehden voi parhaassa tapauksessa päästä ajassa taaksepäin 1600-luvun loppuvuosikymmenille, sillä säännöllinen kirkollinen väestörekisterinpito alkaa maassamme vasta noin vuosikymmeninä, kuten toisaalla tässäkin julkaisussa on todettu. 1500- ja 1600-luvuilla eläneiden Väänästen vaiheisiin on valaistusta saatavissa valtionarkistomme laajasta ja monipuolisesta tilikirjakokoelmasta (verotusta varten laadituista erilaisista henkilöluetteloista), mutta Väänäs-nimisten hen-

kilöiden keskinäisten sukulaisuussuhteiden selvittely on näiden aikojen osalta jo paljon vaikeampaa, on parhaissakin tapauksissa tyydyttävä todennäköisiin olettamuksiin.

Sitten vielä muutamia viitteitä sille, joka haluaa etsiä täydennystä edellä mainituista väestörekisteriasiakirjoista saatavissa oleviin, useimmissa tapauksissa hyvin niukkoihin menneinä vuosisatoina eläneiden Väänästen henkilötietoihin. Puheena olevat Väänäset olivat miltei poikkeuksetta talonpoikaissäväestöä, joten asianomaisten talojen yksityisarkistot — kirjeet, päivä- ja tilikirjat ym. yksityisluontoiset muistiinpanot — olisivat erittäin käyttökelpoista, ensiarvoista tietoaainesta sisältäviä kokoelmia. Valitettavasti näitä yksityisarkistoja on vain poikkeustapauksissa ja silloinkin aivan vähäisiä rippeitä meidän aikaamme säilynyt. Lisätietojen saamiseksi on siis käytettävä toisia asiakirjakokoelmia, ja tällöin tulevat ensi sijassa kysymykseen kaikkien sukututkijain käytettävissä olevat valtion paikallishallinnon ja oikeuslaitoksen viranomaisten arkistot, joiden 50 vuotta vanhempaa asiakirja-aineistoa säilytetään nykyään maakunta-arkistoissa, Itä-Suomen osalta jo mainitussa Savo-Karjalan maakunta-arkistossa Mikkeliissä. Savon Väänästen vaiheisiin lisävalaistusta etsittäessä ovat käytettävissämme ennen muita tuomiokuntien arkistot, kihlakunnanoikeuksien varsinaisasiain ja lainhuudatusasiain pöytäkirjat ja sukututkijalle erittäin tärkeänä sarjana perunkirjat. Vähemmän käytettyjä asiakirjakokoelmia ovat lääninhallitusten arkistot. Kuningas Kustaa III:n hallituskauden alun paikallishallintoa koskeviin uudistuksiin kuului mm. nykyisen Kuopion läänin ja Kuopion kaupungin perustaminen. Siihen asti olivat kaikki savolaiset joutuneet maaherranvirastossa asioidessaan kääntymään Kymenkartanon (nykyisen Mikke-

lin) lääninhallituksen puoleen, jonka hallintokeskus sijaitsi 1700-luvulla ensin Loviisassa, myöhemmin Heinolassa. Vuonna 1775 annetulla kuninkaallisella asetuksella perustettiin Savon ja Karjalan lääni, jonka nimi muutettiin Kuopion lääniksi v. 1831. Kymenkartanon lääninhallituksen arkiston vanhimmat meille säilyneet asiakirjasarjat alkavat 1740-luvulta, Savon ja Karjalan lääninarkiston asiakirjasarjat muutamaa poikkeusta lukuunottamatta vasta vuodesta 1810, sillä pääosa Kuopion lääninhallituksen arkistosta Suomen sotaa 1808—1809 edeltäneeltä ajalta lieene tuhoutunut evakkomatkallaan mainitun sodan aikana. Säilyneistä asiakirjasarjoista huolellinen sukututkija voi hyvällä onnella löytää yhtä ja toista mielenkiintoista, joskus hupaisaakin lisävalaistusta virallisten merkintöjen kuivan asiallisuuden vastapainoksi. Liiallinen toiveikkuus voi kuitenkin tuottaa pettymyksen, sillä suurimmalta osalta nämäkin pikkutiedot näyttävät olevan melko ikävää ja yksitoikkoista luettavaa, Väänästen ja heidän sukulaistensa keskeisiä riitajuttuja. Toinen on jäänyt velkaa toiselle, jättänyt velkansa maksamatta, joten on yritettävä ”korkean kruunun” avulla saada omansa takaisin. Toisena ryhmänä voi mainita loputtomat maanmittausjutut, tiluksien lohkomiset, joitakin niittyjä tai peltoalueita koskevat sitkeät riidat jne. Yleistoteamuksena on kuitenkin sanottava, että paikallisviranomaisten arkistojen järjestelmällinen läpikäyminen yksinomaan sukututkimusta varten on ilmeisesti liian vaivalloinen ja aikaavievä työ eläkeläisellekin, mutta jos muut tutkimukset vaativat joidenkin edellä lueteltujen arkistosarjojen yksityiskohtaisen läpikäymisen, on oikea sukututkija aina valmis kaivamaan esiin löytämänsä pienenkin tiedonmurusen, joka saattaa tuoda lisävalaistusta hänen tutkimansa suvun vaiheisiin.

Opettaja Anni Väänänen, Väänästen Sukuseuran suurlahjoittaja

Tammikuun 20 päivänä 1966 kuoli Helsingissä 88-vuotiaana eläkkeellä ollut kansakoulunopettaja Anna (Anni) Matilda Väänänen, jonka testamenttilahjoituksesta Väänästen Sukuseuralle — yhteensä mk 31 990,02 — kerrottiin jo Väänästen sukuun 5. numerossa 1968. Kuopiossa 13. elokuuta 1877 syntyneen Anni Väänäsen vanhemmat olivat merimies ja talonomistaja Antti (Anders) Väänänen (synt. 29. 3. 1847, kuoll. 28. 5. 1889) ja hänen vaimonsa Maria Lovisa, o.s. Koistinen (synt. 21. 8. 1843, kuoll. 30. 8. 1895). Anni oli perheen kolmesta lapsesta järjestyksessä toinen. Hänen veljensä Oskar Johan Väänänen oli syntynyt 3. 5. 1874 ja muutti vuosisadan vaihteessa Helsinkiin ja ulkomaille ollen niin monta vuotta teillä tietymättömillä, että hänen voidaan olettaa kuolleen. Perheen nuorin

Jatkuu seur. sivulla

Professori Kaarlo Teräsvuori, Väänästen Sukuseuran kunniajäsen

Väänästen Sukuseuran kunniajäsen, Helsingin Yliopiston täysinpalvellut maanviljelysopin ylimääräinen professori, filosofian tohtori Kaarlo Kustaa Teräsvuori (ent. Ståhlberg) on syntynyt Kuopiossa 5. toukok. 1884 tullitarkastaja Henrik Gabriel Ståhlbergin ja Beda Josefina Jackin poikana. Väänäs-sukuinen hän on isoäitinsä rovastinrouva Anna Sofia

OPETTAJA ANNI VÄÄNÄNEN

Jatkoa edell. sivulta

lapsi, tytär Ida Maria, toimi kirjanpitäjänä ja kuoli Helsingissä 15. 9. 1956. Valmistuttuaan kansakoulunopettajaksi Anna Matilda toimi opettajana Kuopion maalaiskunnassa. Vuonna 1938 hän jäi sairauden takia eläkkeelle ja muutti Helsinkiin, jossa asui yhdessä sisarensa kanssa tämän omistamassa osakehuoneistossa Aurorankatu 17 A 8, joka huoneisto on nyt Ida Marian testamentin mukaisesti siirtynyt Suomalaisen Naisliiton omistukseen. Sisarukset Anna Matilda ja Ida Maria Väänänen viettivät hyvin yksinkertaista ja säästeliästä elämää ja kokosivat vuosikymmenien kuluessa suhteellisen suuren omaisuuden.

Anna Matilda Väänänen oli Väänästen Sukuseura r.y:n vakinainen jäsen. Hän oli ollut hyvin kiinnostunut sukuseuran toiminnasta, jolle hän toivoi menestystä samoin kuin koko Väänästen suvulle. Kuollessaan hänellä ei ollut lähiomaisia, ja nähtävästi hän ajatteli, että hänen elämänsä aikana keräämänsä omaisuus varmaankin Väänästen Sukuseuralle lahjoitettuna parhaalla tavalla tulisi jatkamaan sitä elämäntyötä, jota hän elässään oli opettajana tehnyt.

Ståhlbergin, o.s. Wenell, kautta, joka oli Puiroolahden sukuhaaraan kuuluneen Kuopion triviaalikoulun rehtorin, Nurmeksen kirkkoherrana v. 1847 kuolleen fil. maisteri, rovasti Aaron Wenellin tytär (ks. esim. Väänästen sukupuu n:o 1 s. 22-23 ja n:o 2 s. 70 ss.). Ylioppilaaksi Kaarlo Teräsvuori on tullut Kuopion (klassillisesta) lyseosta v. 1903. Maataloustieteen elämänurakseen valinnut savokarjalainen ylioppilas suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon Helsingin Yliopistossa v. 1909, filosofian lisensiaatin tutkinnon v. 1916 ja sai filosofian tohtorin arvon kolme vuotta myöhemmin (väitöskirja "Über in Finnland feldmässig gebaute Erbsenformen"). Hän on toiminut mm. maanviljelysopin dosenttina Helsingin Yliopistossa vv. 1920—1935, Tarton Yliopiston kasvinviljelyn ja kasvinjalostuksen professorina Virossa vv. 1920—1922 ja maanviljelysopin ylimääräisenä professorina Helsingin Yliopistossa vv. 1935—1951.

Professori Teräsvuoren kirjallinen tuotanto on vuosikymmenien kuluessa kasvanut varsin laajaksi. Monet hänet maataloustieteelliset julkaisunsa ovat tutkimuksia Suomen ja nimenomaan Savon taloushistorian alalta, esimerkiksi v. 1911 ilmestynyt yli 300-sivuinen "Mikkelin läänin Maanviljelysseuran toiminta ja vaiheet vuosina 1861—1911", ja savolaisten elämää ja toimintaa käsittelee myös pirteän "teräsvaarin" kolme vuotta sitten ilmestynyt tutkielma "Savon Seura 1919—1959" (Mikkeli 1967). Sukututkijana Kaarlo Teräsvuori on puolen vuosisadan

KAARLO TERÄSVUORI

*Kuopion lyseon kasvatti ylioppilaana
keisarillisessa Aleksanterin-yliopistossa
Helsingissä vv. 1903-1909**

Savolaisen ylioppilaan opiskelun edellytykset Helsingin yliopistossa olivat Savokarjalaisen osakunnan viimeisinä vuosina koko joukon toisenlaiset kuin nykyään, osaksi paremmat, osaksi huonommat. Missään tiedekunnassa ei ollut vielä liiaksi ylioppilaita, mutta monissa laboratorioissa oli silloinkin puutetta työpaikoista. Asunon saanti ei yleensä tuottanut vaikeuk-

sia ja vuokrat olivat käsittääkseni suhteellisesti kohtuullisemmat kuin nykyään. Muistan maksaneeni syyslukukaudella 1904 hyvästä täysihoidosta Liisankatu 21:ssä erään juristin huonetoiverina 70 mk kuukaudessa. Opiskelun vauhti oli ehkä keskimäärin hitaampi kuin nykyään eikä ns. ikuisten ylioppilaidenkaan tarvinnut aina joutua epätoivoon, sillä esim. pankin-

aikana julkaissut lukuisia kriittisiä selvityksiä, joista lueteltakoon tässä seuraavat julkaisut ja aikakauskirja-artikkelit:

Ståhlbergin suku (1913 ja Kaarlo Juho Ståhlbergin juhlakirjassa 1940);

Ehrenskiöld ja von Streitbach sukujen suomalaisista jälkeläisistä (Suomen Sukututkimusseuran vuosikirja III-IV 1919—1920);

Elephantin ja Tarwoniuksen suvuista (Suomen Sukututkimusseuran vuosikirja XIX-XX 1934—1935 ja aikakauskirja Genos 1942);

”Ruumiin runot” Kiikalan kirkkoherran Laurentius Johannis Sareniuksen muistoksi (Genos 1937);

Eräs Tapani Löfvingin toimintaa valaiseva asiakirja (Suomen Sukututkimusseuran vuosikirja XXIII 1939);

Suomalaisten sukunimistä (Väänästen sukupuu n:o 1. 1945);

Väänästen sukunimen iästä ja alkupe-
rystä (Väänästen sukupuu n:o 2. 1945);

Perunkirjoituskirjat sukututkimuksen lähteinä (Genos 1946);

Basilier-, Hillbom- ja Jack-sukuja koskevat selvitykset (Uusi sukukirja I. Helsinki 1946);

Uotisen suvun alkuperästä (Genos 1955);

Muutamia tietoja vänrikki Erik Johan Armfeltista (Genos 1956);

Lisää Akaan historiaan (Genos 1956);

Itä-Suomen talonpoikaisista sukunimis-
tä (Genos 1957);

Suomen Sukututkimusseuran alkuajois-
ta (Genos 1957);

Savottarien sukunimistä Kuopion pitä-
jässä 1700-luvun alussa (Suomen Suku-
tutkimusseuran vuosikirja XXXVII 1957
—1959).

*) Julkaistu aikaisemmin aikakauslehdessä Kotiseutu n:o 4/1964 ”tervehdyksenä Savokarjalaisen osakunnan 100-vuotisjuhlaan toukokuun 3 p:nä 1964 viimeisiltä Savokarjalaisilta”.

johtajaksi voi päästä hyvien suhteiden ja takuumiesten avulla.

Savolaisten ylioppilaiden vaikeudet yliopistossa olivat kielellistä laatua. Ajatelkaamme esim. millaisia kielellisiä edellytyksiä oli Kuopion klassillisen lyseon kasvatilla seurata yliopisto-opetusta v. 1903 tai 1904. Meidän luokalla ”hoastettiin savvoo” ja ”ymmärrettiin suomee”. Siihenpä käytännöllinen kielitaito pyrkikin rajoittumaan. Aniharva oli kuullut koulun ulkopuolella ruotsia edes sen verran, että olisi oppinut sitä ääntämään. Vasta yläluokilla saimme yllätykseksemme kuulla, että ruotsinkin kielestä on olemassa kielioppi, mutta ei meille sitä näytetty. Kun pojat joskus kysyivät ruotsin kielen opettajaltamme pedagogian kandidaatti Kristoffer Emil Tawastilta eli ”Revolta”, jota kaikki sanoivat maisteriksi, että minä tähden suomalainen lause on käännettävä näin, vaikka toinen melkein samanlainen käännettiin toisella tavalla, saimme vastaukseksi: ”korvahan sen sanoo”.

Tämän ”korvan” avulla ja ilman kielioppia selvisivät pojat ruotsin kielessäkin luokalta luokalle — mikäli selvisivät. — Ruotsin kielen oppimisen vaikeutta Kuopion lyseolaisille kuvaa uhkaus, jonka kuulin erään alaluokkalaisen esittävän toiselle: ”jos et tie’ (niin ja niin), niin minä kuiskoon veärin ruotin tunnilla”.

Tosin Kuopion lyseossa opetettiin suomen ja ruotsin lisäksi latinaa, saksaa ja Bobrikoffin aikana venäjää sekä vapaaehtoisina aineina kreikkaa ja ranskaa, mutta ei lainkaan englantia. Muistan ensimmäisen venäjän kielen tuntimme, taisi olla viidennellä luokalla. Kun maisteri Tirkkonen kysyi, osaako kukaan venäjää, viittasi ainoastaan Eino Huttunen. ”Mitä Huttunen osaa?” — ”Niettu”, oli vastaus.

Latinan ja saksan sekä varsinkin venäjän kielen opetus oli kunnollista ja perus-

teellista, mutta ranskan kielen opetus, jota vain harvat seurasivat, meni hukkaan. Sitä opetti n. 70-vuotias ”Potifar” eli maisteri A. E. Frosterus, joka oli tullut ranskan kielen opettajaksi Kuopion lukioon jo v. 1857. Opetus tapahtui hiljaisella äänellä ruotsiksi. Oppikirjana käytettiin Tukholmassa v. 1838 painettua ruotsinkielistä ranskan kielioppia, jota oli 4—5 kappaletta lyseon kirjastossa. Rehtori Hannikainen otaksui, että ne olivat kirjan ainoat kappaleet koko maailmassa.

Edellisestä selvinnee, että edellytykset ruotsinkielisen yliopisto-opetuksen seuraamiseen olivat aluksi heikot. Omasta puolestani kirjoittauduin filosofisen tiedekunnan maanviljelys-taloudelliseen osastoon, jossa silloin oli ainoastaan 2 professoria ja 1 apulainen. Kemiaa, kasvitiedettä ja eläintiedettä täytyi opiskella saman tiedekunnan fyysis-matemaattisessa osastossa. Lukuvuonna 1904—1905 kuuntelemistani seitsemästä luentosarjasta oli yksi ainoa suomenkielinen ja sekin heikko. Kun kemian luennot pidettiin ruotsiksi, oppikirja oli saksankielinen eikä suomalaista kemian sanastoa ollut käytettävissä, on helppo arvata että alku oli hankala. Onneksi professori Aschan piti ahkeraan suomenkielisiä kertauskuulusteluja.

Samantapaisia kielellisiä vaikeuksia oli savolaisilla ylioppilailla muissakin aineissa kaikissa tiedekunnissa. Jumaluusopillinen tiedekunta oli vähimmin ruotsalainen, lääketieteellinen enimmäin.

Kenraalikuvernööri Bobrikoffin alkamien venäläistytämistoimenpiteiden vastustaminen oli jakanut Suomen kansan kahteen leiriin, suomenmielisiin, suomettarelaisiin eli maltillisiin ja perustuslaillisiin, joihin ruotsalaisen puolueen lisäksi kuului nuorsuomalainen puolue. Tietenkin kaikki suomalaiset vastustivat venäläistytämistä, mutta perustuslailliset kan-

Isoisäni Karl Kustaa (Kalle) Väänäsen sukubaaran vaiheita

Isoisäni Karl Kustaa (**Kalle**) Väänänen syntyi elokuun 8 päivänä 1851 Juvan pitäjän Haikarilan kylässä. Hänen isänsä, vuonna 1823 syntynyt Staffan (**Tahvo**)

Väänänen ja äitinsä, vuonna 1812 syntynyt Maria Elisabet (Maija Liisa), o.s. Purhonen, olivat 1840-luvulla muuttaneet uutisasukkaina Lievolan kylään numerolle

nattivat jyrkempää vastarintaa kuin suomenmieliset. Puolueiden välit olivat niin jyrkät, että osakunnan kokouksissa maltilliset ja "maltittomat" istuivat eri puolella kokoushuonetta. Nuorsuomalaiset olivat yleensä enemmistönä kokouksissa. Kokousten ulkopuolella ei toisen puoluekanta enää muistettu.

Toinen tärkeä aate, joka sai ylioppilaat liikkeelle, oli suomen kielen sorretun aseman parantaminen ja suomalaisten luentojen lisääminen yliopistossa. Kun kohteliaat pyynnöt eivät auttaneet, veivät ylioppilaat jyrkkäsanaisen vastalauseen konsistorille, mutta se tapahtui vasta Savolaisen osakunnan aikana lokakuussa 1906.

Totuuden nimessä on mainittava, että Savo-karjalaisen osakunnan aikana en huomannut ainoakaan professorin kohtelevan kuulusteluissa tai laboratoriotöissä suomenkielisiä huonommin kuin ruotsinkielisiä. Erikoisesti on jäänyt mieleeni maanviljelystaloudellisen osaston dekaanin Arthur Rindellin tasapuolisuus. Jos ruotsinkieliseltä ylioppilaalta särkyi kemian töissä koeputki, niin Rindell sanoi "fan", mutta kun suomenkieliselle sattui samanlainen tapaturma, niin Rindelliltä pääsi myötätuntoisella äänellä lausuttu "saakkeli".

Savo-karjalaisen osakunnan loppuaikoina ja Savolaisen osakunnan alkuvuosina tunsin ylioppilaan toukokuun alusta syyskuun loppuun ylioppilaslakista, mutta vaikka ylioppilas olisi käyttänyt muunlaista päähinettä tai kulkenut avopäin, oli Helsingissä yksi mies, joka tunsin hänet silloinkin ylioppilaaksi, nimittäin yliopiston rehtori Edvard Hjelt. Moni ylioppilas, minä muiden mukana, joka ei ollut kuullut tästä rehtorin ilmiömaisestä näkömuistista, meni hämilleen, kun kadulla vastaan tuleva rehtori nosti hänelle hattuaan.

Savo-karjalaista osakuntaa pidettiin alusta alkaen hienona osakuntana. Yleensä kaikki aatelisnuorukaiset pyrkivät siihen. Hyvässä maineessa se oli loppuvuosinaan, koska v. 1907 ensimmäisen kerran kokoontunut yksikamarinen eduskunta valitsi puhemiehekseen Savo-karjalaiseen osakuntaan kuuluneen aatelmiehen, filosofianmaisterin ja molempien oikeuksien kandidaatin P. E. Svinhufvudin, ensimmäiseksi varapuhemieheksi samaan osakuntaan kuuluneen, Kuopiossa syntyneen aatelmiehen, filosofiantohtori Nils af Ursinin ja toiseksi varapuhemieheksi yli 18 vuotta Savo-karjalaisen osakunnan inspektorina toimineen Pohjoismaiden historian professorin, vapaaherra E. G. Palménin.

2 ja sieltä vuonna 1851 mainittuun Haikarilan kylään numerolle 1. Tahvon isä Johan (**Juho**) Väänänen oli syntynyt Juvalle 1782 ja oli kirkonkirjojen mukaan viallinen jaloistaan, ja äiti 6. 2. 1784 syntynyt Sofia, o.s. Luukkonen, oli ollut sairaalloinen ja kuollut 18. 10. 1854.

Isoisäni sisaruksista oli vanhin 3. 10. 1848 syntynyt Kristiina Katariina, joka oli naimisissa Ruotsi-nimisen miehen kanssa, mistä avioliitosta oli paljon lapsia. Nuorempi veli Matti oli syntynyt 24. 4. 1855, ja hänen lapsistaan vanhin, vuonna 1888 syntynyt Vilhelmiina kuoli vuonna 1967, ja nuorin, 9. 9. 1889 syntynyt Hilda Maria, on ollut naimisissa 11. 9. 1882 syntyneen ja 28. 6. 1969 kuolleen agrologi Kalle Kovasen kanssa, ja elää Mikkelissä.

Staffan (Tahvo) Väänäsen toisesta avioliitosta syntyi Tahvo-niminen poika ja Ulla Maria-niminen tytär, joilla tiettävästi ei ole ollut jälkeläisiä.

Kalle Väänänen lähti kotoaan jo kahdeksan vuoden ikäisenä. Syinä näin aikaiseen kotoa poismuuttoon lienevät olleet kotiolot ja varsinkin äitipuolen nurjamielinen suhtautuminen edellisen avioliiton perillisiin. Isällä lienee ollut suunnitelmana lähettää poika opin tielle, mutta samasta syystä suunnitelmat raukesivat. Kalle palveli aluksi paikkakunnalla paimenpoikana eri taloissa ja myöhemmin renkinä, kunnes hän parinkymmenen vuoden iässä päätti lähteä Viipurin puoleen, josta hän odotti leveämpää leipää. Hän lienee pestautunut lotjaan tai tervahöyryyn, jolla tavaraa rahdattiin Viipurin markkinoille tai Uuraan satamaan, ja hän pääsi sillä tavalla mukavasti Viipuriin.

Viipuriin tultuaan Kalle oli satunnaisissa töissä, mutta maatyö veti häntä uudeleen puoleensa. Hän pestautui muonamiehiksi ja palveli etupäässä suuremmilla tiloilla. Muistamani kertomusten mukaan

hän oli pitemmän aikaa Viipurin maalaiskunnassa sijainneessa Ramstenin hovissa, jossa hän kohosi pehtooriksi. Kalle oli työssään ahkera ja luotettava, mistä johtuen hänestä pidettiin ja hänelle uskottiin itsenäistä taloudenpitoa.

Kalle oli myös äärimmäisen säästäväinen. Hän pani talteen jokaisen pennin, jonka hän ansaitsi, eikä hän kuluttanut rahojaan mihinkään, mikä ei ollut ehdottoman välttämätöntä. Hän ei myöskään luottanut mihinkään satunnaiseen onneen, vaan hän turvautui vain vahvoihin käsiinsä. Kun hänen isäntänsä usein pitkästyneenä oloonsa pyysi häntä kanssaan korttipeliin, Kalle oli mukana vain nimeksi, ja kiireisiinsä viitaten hän poistui töihinsä. Toisinaan sattui, että isäntä pelasi yksin kaksilla korteilla, ja kun Kalle illalla palasi töistä, hän saattoi saada muutaman kolikon rahaa, koska ”Kallen puoli oli pelissä voittanut”.

Kalle ei erikoisemmin ollut kiinnostunut naisväestä. Hän meni naimisiin vasta 33-vuotiaana 7. 12. 1884 Viipurin maalaiskunnan Hounialan kylästä olleen Maria Jeremiaantytär Hounin kanssa, joka oli syntynyt 23. 9. 1849. Avioliiton solmittuaan Kalle meni kotivävyksi aviopuolisonsa ja tämän veljen omistamaan taloon ja ryhtyi viljelemään Ylätuvan tilaa RN 1³⁵, jonka pinta-ala oli 119,653 hehtaaria. Siitä oli viljeltyä maata noin 10 hehtaaria ja muu osa viljelyskelpoista ja metsämaata. Kalle toi pesään säästövaransa noin 250 kultamarkkaa, joilla hän maksoi tilan velat venäläiselle läänityksenhaltijalle, jolta tila oli 1. 6. 1865 ostettu vapaaksi perintötilaksi. Tällä tavalla Ylätuvan tilan asiat, jotka lienevät maksuvaikeuksien vuoksi olleet kovin huonot, saatiin järjestykseen ja Kalle pääsi jatkamaan rakastamaansa maatyötä itsenäisenä viljelijänä. Hänen tuloinsa Ylätupaan lienee muutoinkin ollut

tervetullut, koska peltoala ja karja alkoi-
vat lisääntyä, pellot kasvaa ja arvopuut,
joita vietiin Viipurin laivatelakoille, tuot-
tivat tilan tarpeisiin rahatuloja.

Kallen ja Marian avioliitosta syntyi nel-
jä poikaa. Tammikuun 31 päivänä 1886
syntyi isäni Aleksander (**Aleks**), joka vi-
hittiin 7. 4. 1907 äitini, 2. 6. 1886 synty-
neen Johanna (**Hanna**) Töyrylän kanssa.
Maaliskuun 7 päivänä 1888 syntyi Johan
(**Juho**), joka 10. 4. 1910 meni naimisiin
11. 12. 1888 syntyneen Helena (**Leena**)
Kuuluvaisen kanssa. Kolmas poika Robert
oli syntynyt kesäkuun 19 päivänä 1892, ja
hän avioitui vuonna 1931 Helmi Maria
Sahasen kanssa, joka oli syntynyt 15. 10.
1892. Kallen pojista nuorin Mikko syntyi
lokakuun 6 päivänä 1896, ja hän meni
vuonna 1922 naimisiin 30. 1. 1895 synty-
neen Lempi Virolaisen kanssa.

Ollessaan 18 vuoden ikäinen isäni Aleks
joutui ottamaan vastaan Ylätuvan talon
isännyyden. Ehkä isoisäni, joka tilan omis-
tusoikeutta koskevissa järjestelyissä oli
tullut vain tilan yhteisomistajaksi, halusi
luopua isännyydestä sen takia, että isäni
paremmin puolueettomana ja voimakkaa-
na miehenä pystyisi isännöimään ja johta-
maan talon töitä kaikkien omistajien mie-
liksi. Lisäksi isäni osti vuonna 1913 sa-
masta kylästä 4 hehtaarin suuruisen Ruos-
tekorvenniitty-nimisen palstatilan, jonka
viljeleminen liitettiin yhteiseen talouteen.

Vuonna 1925 veljekset ostivat Hou-
ninjärven takana Järvenpään kylässä si-
jainneen Kiiskin tilan, joka käsitti noin 80
hehtaaria, mistä viljeltyä oli noin 6—7
hehtaaria ja muu osa metsämaata. Setäni
Juho luopuen osuudestaan Ylätuvan tilaan
siirtyi omistajana viljelemään mainittua
Kiiskin tilaa. Perheeseen kuului vaimon
lisäksi 4. 2. 1910 syntynyt poika Reino ja
28. 1. 1918 syntynyt Huugo. Juho kuoli

kuitenkin jo vuonna 1928, ja perhe joutui
sen jälkeen seuranneen pula-ajan takia suu-
riin vaikeuksiin. Kun äiti solmi uuden
avioliiton, myytiin tila muistamani mukaan
vuonna 1931, ja Reino pestautui Nurmin
kumitehtaan palvelukseen ja Huugo tuli
asumaan isäni luo, josta oli tullut Huugon
holhooja. Reino siirtyi myöhemmin val-
tionrautateiden konepajan palvelukseen,
ja hän palveli ennen sotia Viipurissa, so-
tien aikana Vaasassa ja ennen eläkkeelle
siirtymistään Hyvinkään konepajalla.
Vuonna 1937 Reino avioitui 5. 5. 1918
syntyneen Jenny Helmi Hounin kanssa.
Avioliitosta on 3 poikaa ja 2 tytärtä. Heistä
vanhin, 15. 6. 1938 syntynyt Eero Ju-
hani on naimisissa Ritva Elina Jokisen
kanssa ja toimii teknikkona Hyvinkäällä.
Avioliitosta on 2 poikaa, 5. 4. 1965 synty-
nyt Heikki Jyrki Juhani ja 10. 2. 1967
syntynyt Erkki Torsti Tapani. Reinon
pojista toinen, 3. 5. 1941 syntynyt Pertti
Tapani on naimisissa Leila Hellin Sinikka
Lemijärven kanssa ja asuu Hyvinkäällä
toimien osuusliikkeen palveluksessa myyn-
tialalla. Avioliitosta on kaksi tytärtä, 8. 9.
1966 syntynyt Virva Leena ja 3. 3. 1970
syntynyt, tätä kirjoitettaessa vielä kasta-
maton. Reinon kolmas lapsi, 3. 5. 1941
syntynyt Irja Kaarina on pankkivirkailija
ja naimisissa Vaasassa insinööri Veikko
Juhani Usmin kanssa, ja heillä on 25. 7.
1966 syntynyt poika Harri Pekka. Reinon
neljäs lapsi, 14. 1. 1944 syntynyt tytär
Pirkko Liisa on filosofian kandidaatti ja
hän on naimisissa Helsingissä lääketie-
teen kandidaatti Tauno Juhani Koistisen
kanssa, ja heillä on 28. 5. 1969 syntynyt
poika Eero Juhani. Nuorin Reinon lap-
sista on 18. 9. 1946 syntynyt Heikki Sa-
kari, joka on tekniikko, naimaton ja asuu
Hyvinkäällä. Toinen Juho-sedän pojista
Huugo oli mieheksi vartuttuaan töissä
Nurmin kumitehtaalla, mutta sotien aika-

na hän pestautui kanta-aliupseeriksi puolustuslaitoksen palvelukseen. Hän kuoli 26. 1. 1954 vääpelinä. Hän oli naimisissa Sirkka Orvokki Rekolan kanssa. Avioliitto oli lapseton.

Setäni Robert oli valtionrautateiden konepajan palveluksessa aluksi Viipurissa, sotien aikana Vaasassa ja sen jälkeen Pansiossa, josta hän siirtyi eläkkeelle. Hän kuoli 12. 12. 1967. Avioliitto Helmi Sahasen kanssa oli lapseton. Elämänsä loppuajat Robert asui Keravalla, jossa perheellä oli omakotitalo.

Setäni Mikko siirtyi avioliittoon mentyään vuonna 1922 asumaan apeltaan laivanrakentaja Virolaiselta ostamaansa omakotitaloon samassa Hounialan kylässä. Mikko oli töissä appensa konepajassa Uuraassa ja sotien aikana ja sen jälkeen eri konepajoissa Helsingissä ja Haminassa. Sotien jälkeen hän rakensi perheelleen Lappeen pitäjän Tirilän kylään omakotitalon, jossa hän vietti elämänsä viimeiset vuodet. Hän kuoli vuonna 1968. Avioliitosta Lempi Virolaisen kanssa syntyi kahdeksan lasta. Vanhin heistä, 16. 8. 1922 syntynyt Martti Mikael on naimisissa Aino Ellen Lonkan kanssa, metalliammattimies ja asuu Haminassa. Heillä on kaksi lasta, 16. 5. 1950 syntynyt Vesa Mikko ja 20. 3. 1952 syntynyt Tuula Birgitta. Mikon toinen perillinen, 15. 11. 1923 syntynyt Sirkka Sisko on naimisissa Kotkassa autoilija Topias Lavin kanssa, ja heillä on 9. 1. 1961 syntynyt tytär Satu Sirkka Hanneli. Kolmas, 8. 9. 1925 syntynyt Toivo Johannes, on puutyöammattimies Lappeenrannassa ja naimisissa Elsa Pohjosen kanssa. Avioliitosta on 16. 9. 1949 syntynyt poika Matti Juhani ja 2. 3. 1953 syntynyt tytär Tuija Seija Helena. Mikon neljäs perillinen, 27. 7. 1927 syntynyt Siiri Lempi Ilona on naimisissa Hollolassa maanviljelijä Paavo Tikkalan kanssa. Avioliitosta

on 2 poikaa ja 5 tytärtä, nimittäin 8. 10. 1948 syntynyt Erkki Olavi, 22. 10. 1949 syntynyt Kirsti Liisa, 10. 4. 1951 syntynyt Aila Annikki, 14. 9. 1952 syntynyt Raija Irmeli, 1955 syntynyt Markku, 22. 12. 1957 syntynyt Raili Sinikka ja 14. 4. 1960 syntynyt Eeva Maija. Mikon viides perillinen, 5. 5. 1930 syntynyt Maija-Liisa, on naimisissa Kotkassa paperitehtaan ammattimiehen Kalevi Kaitaisen kanssa, ja heillä on 2 poikaa ja 3 tytärtä, nimittäin 10. 1. 1953 syntynyt Kirsti Irmeli, 14. 1. 1955 syntynyt Tauno Sakari, 17. 11. 1957 syntynyt Geile Maarit, 18. 8. 1960 syntynyt Jaana Sinikka ja 12. 9. 1968 syntynyt Mikko Tapio. Seuraava Mikko sedän lapsista, 1. 12. 1935 syntynyt Martta Annikki, on naimisissa Lappeenrannassa tehtaan työmiehen Petteri Strengin kanssa, ja heillä on 18. 5. 1967 syntynyt poika Simo Pekka. Seuraava Mikon lapsista Kalle Ilmo Oskari on teknikko ja naimisissa Pyhtäällä Aino Anttilan kanssa, ja heillä on 16. 5. 1965 syntynyt tytär Leena Kristiina. Kahdeksas ja nuorin Mikon ja Lempin lapsista on 24. 8. 1940 syntynyt puuseppäverstaasliikkeen harjoittaja Antti Ilmari, joka on naimisissa Lappeenrannassa Liisa Aurelman kanssa, ja heillä on 13. 2. 1969 syntynyt poika Pertti Ilmari.

Vanhempieni Aleksander ja Johanna Väänäsen avioliitosta syntyi kaikkiaan yhdeksän poikaa. Kolme heistä, nimittäin 18. 11. 1909 syntynyt Eino Anton, 19. 11. 1912 syntynyt toinen Eino Anton ja 17. 9. 1914 syntynyt Toivo Einari kuolivat lapsina, kaksi ensiksi mainittua alle vuoden ikäisinä ja Toivo Einari 2 ½ vuoden ikäisenä. Veljessarjan vanhin, Lappeenrannan kaupungin Myllylän kylästä oleva maanviljelijä Aleksander Arvid (**Arvi**) on naimisissa Alina Myyrän kanssa, ja heillä on 2 lasta, nimittäin 25. 8. 1934 syntynyt hum.kandidaatti Meeri Tellervo, joka on

naimisissa Heisingissä insinööri Pekka Väänäsen kanssa, ja 15. 10. 1943 syntynyt vasta valmistunut rakennusinsinööri Alpo Tapani.

Toiseksi vanhin elossa olevista veljistäni on Viljo Armas, joka on syntynyt 10. 3. 1911 ja naimisissa Pirkko Marjatta Elvira Sandholmin kanssa. Viljo on rakennusmestari ja palvelee rautatiehallituksessa Helsingissä. Heillä on kolme lasta, joista vanhin, 7. 12. 1942 syntynyt Terttu Kyllikki on naimisissa lääket.lis. Eero Vartiaisen kanssa ja asuvat Kuopiossa. Tertulla ja Eerolla on 2 poikaa, nimittäin 18. 12. 1965 syntynyt Mika ja 24. 9. 1969 syntynyt Jukka. Toinen Viljon pojista on 26. 9. 1944 syntynyt Mauri Kullervo, joka on naimisissa Tarja Pinnin kanssa, ja heillä on 17. 9. 1969 syntynyt tytär Katja. Kesäkuun 19 päivänä 1946 syntynyt Esko Tapio on naimisissa Sinikka Salkaman kanssa, ja heillä on 13. 10. 1969 syntynyt tytär Nina.

Allekirjoittanut Oiva Pentti on syntynyt 19. 2. 1919 ja on naimisissa Pirkko Mirjami Lehmusvirran kanssa. Koulutukseltani olen varatuomari ja palvelen osastopäällikkönä puolustusministeriössä Helsingissä. Avioliitosta on kolme poikaa, nimittäin 14. 2. 1951 syntynyt Hannu Kristian, 1. 1. 1953 syntynyt Pekka Juhana ja 29. 1. 1955 syntynyt Markku Miikka Johannes.

Kauko Henrik syntyi 8. 2. 1921, otti osaa maataloustöihin kotonaan, toimi harjoittelijana valtionrautateillä Viipurissa ja kaatui jatkosodassa Aunuksen kannaksella 9. 1. 1942. Hän oli naimaton.

Väinö Veikko syntyi 8. 7. 1924, oli isän apuna kotitalon töissä ja kuoli naimattomana sotasairaalassa Kouvolassa 22. 5. 1943.

Velisarjasta nuorin Erkki Johannes on syntynyt 2. 1. 1930 ja on naimisissa Tuo-

vi Tellervo Sahlgrenin kanssa. Erkki on diplomi-insinööri ja toimii Zeofinn-nimisen tehtaan johtajana Haminassa. Avioliitosta on kaksi lasta, nimittäin 10. 11. 1956 syntynyt tytär Heli Pirkko Tellervo ja 13. 9. 1963 syntynyt poika Martti Johannes.

Ylätuvan tila, jonka viljelysala oli lisääntynyt noin 25 hehtaariksi, luovutettiin talvisodan välirauhansopimuksen mukaisesti Neuvostoliitolle täydessä käyttökunnossa. Vanhempani mukanaan kaksi nuorinta veljeäni olivat evakuoituna Punkalaitumelle. Jatkosodan alussa kesällä vuonna 1941 pääsivät vanhempani muiden evakojen mukana palaamaan entisille kotikonnuilleen. Vaikka suureksi pettymykseksi tilan kaikki rakennukset vanhaa rihtä lukuunottamatta oli joko siirretty alueelta pois tai poltettu, ryhtyi isäni viljelemään tilaa, rakensi uudet asuin-, talous- ja saunarakennukset ja sai tilan tuottamaan erinomaisia satoja sodan aikana. Huolimatta venäläisten suurhyökkäyksen uhkavasta vyörymisestä Viipuriin kesällä vuonna 1944, isä, äiti ja nuorin veljeni, joka vielä ei ollut sotapalveluksessa, pysyivät kotonaan 15 kilometrin päässä rintamalinjasta ja suorittivat tilalla tarpeelliset viljankorjuu- ja muut työt. He poistuivat tilalta myöhemmin syksyllä vasta kun sato oli korjattu ja alue luovutettiin uudelleen Neuvostoliitolle. Sodan jälkeen isäni viljeli noin 25 hehtaarin vuokratilaa Lappeen pitäjän Tirilän kylässä lähes kuolemaansa saakka.

Myös muut Kalle Väänäsen sukuhaaran jäsenet, jotka asuivat vuonna 1921 Viipurin maalaiskunnasta Vahvialan kuntaan siirtyneessä Hounialan (Hounin) kylässä sekä muualla Viipurin läänissä, joutuivat mitä moninaisimmissa vaiheissa talvisodan aikana ja jälkeen siirtymään evakoiksi muualle Suomeen, minkä jälkeen he toi-

Mikkelin Väänästen vaiheista ja Väänäs-asutuksesta Mikkelin pitäjässä suuren Pohjan sodan ajoista lähtien

Hajapoimintoja Mikkelin maaseurakunnan kirkonkirjoista

Väänästen sukua koskevissa tutkimuksissa on huomio tähän asti ollut melko yksipuolisesti kohdistuneena Pohjois-Savon Väänäsiin, Kuopion pitäjän Kehvon Puiroolahden taloon 1600-luvun loppupuolella kotivävyksi asettuneen ja aikanaan talon isännäksi päässeen Mikko Ma-

tinpoika Väänäsen jälkeläisiin.¹⁾ Syyt moiseen asiaintilaan ovat hyvin ymmärrettävät. Ilmeisesti valtaosa sukumme jäsenistä, olletikin "nimimiehistä" on tämän Mikon jälkeläisiä, kuuluivatpa he sitten Puiroolahden, Haapalahden, Siilinjärven Hamulan, Kolmisopen, Pöljän Lassilan, Muu-

veikkaina palasivat jatkosodan alussa kotiseuduilleen. He rakensivat, he ahkeroivat ja uskoivat tulevaisuuteen, mutta uudelleen joutuivat he sodan jälkeen siirtymään evakoin. Mutta uudelleen ja uudelleen he ovat uskoneet ja toivoneet. Ponnistusten jälkeen he ovat löytäneet paikkansa Suomen sodanjälkeisessä yhteiskunnassa. Pääosa sukuhaarasta asuu nykyisin Etelä- ja Itä-Suomessa, lähinnä Helsingissä, Hyvinkäällä, Kotkassa, Haminassa ja Lappeenrannassa.

Kalle Väänäsen sukuhaaran elossa olevien määrä on tällä hetkellä 58. Pääosa heistä (33=60%) on miespuolisia. Kiinnostus maahan ja maanviljelykseen on pienentynyt. Vain kaksi perhettä heistä saa toimeentulonsa maataloudesta. Oppikoulun ja vastaavan koulutuksen saaneita heistä on noin 20. Suuri osa heistä on teollisuuden palveluksessa työnjohto- ja ammattimiestehtävissä. Johtajatehtävissä heistä on kymmenkunta.

Isoisäni Kalle eli "vaija" oli rakenteeltaan voimakas, ja hän turvautui maanvilje-

lyksessä hevostyön ohella ihmisvoimaan. Hänen hartiansa olivat leveät ja raajoissa oli voimaa. Hänen lapionvartensa olivat tavalliselle miehelle liian vahvatekoiset ja raskaat. Hän heräsi aamulla aikaisin, teki työnsä verkkaisesti ja ahkerasti, ja pitkän päivätyön päätti tupakkatunti, jolloin piipussa savusi kotonakasvatettu. Kalle piti järjestystä hyväntahtoisilla ja humoristisilla sutkauksilla. Vain harvoin hän turvautui ruumiilliseen kuritukseen, ja silloinkin aseena oli pehmeä tupakkakukuro. Kalle oli lasten suuri ystävä ja puolustaja. Luulen, että suuri osa hänen jälkeläisistään on perinyt häneltä humoristisen ja kansanomaisen asenteen tapahtumiin. Myös pyrkimys parempaan ja varmallalla pohjalla periytyy hänen elämänsenteestaan.

Isoäiti Maria eli mummo oli vanhempien sairalloinen. Hän kuoli 25. 4. 1926. Isoisäni Kalle eli yli 80-vuotiaaksi. Hän kuoli 20. 9. 1933. Heidät on haudattu Vahvialan kirkkomaahan, joka sijaitsee Neuvostoliitolle luovutetulla alueella.

ruveden Murtolahden, Riistaveden tai muuhun Kuopion puolen sukuhaaraan. Toinen hyvä selitys yksipuolisuuteen sukututkimuksen työkentän valinnassa on se, että tähänastiset sukututkimusta harrastaneet sukumme jäsenet näyttävät itsekin olleen tai olevan Pohjois-Savon Väänäsiä, jotka ovat tietysti ensi sijassa olleet kiinnostuneita omien esi-isiansä vaiheista. Kun seuraavassa esitetään muutamia Suur-Savon Väänäsiä koskevia poimintoja Mikkelin (maa)seurakunnan rippikirjoista ja mainintoja Väänäs-asutuksesta tässä pitäjässä, on tarkoituksena — vaikka Pohjois-Savon Väänästenkin vaiheiden selvittelyssä on vielä työtä täysin riittämiin — kiinnittää huomiota nähtävästi miltei kokonaan kesantona olevaan työsarakaan. Jos nämä rivit voivat olla innostamassa ja opastamassa sukututkimuksen pariin niitä sukumme jäseniä, joiden juuret ovat — ja ovat olleet ehkä vuosisatojen ajan — lujasti kiinni Savon vanhimmassa seurakunnassa, on jo eräs kirjoituksen tavoite saavutettu.

Suur-Savossa on Väänäsiä asunut ilmeisesti jo siihen aikaan kun Pohjois-Savo oli vielä erämaata eikä edes virallisesti kuullut Ruotsin valtakunnan alueeseen. Väänästen viime vuosisadalle asti talollisina, lampuoteina tai torppareina asuttama Mikkelin pitäjän Väänälän kylä, jota koskeva ensimmäinen maininta on löydettävissä Pellosniemen ja Visulahden maakirjasta vuodelta 1541, on eräs todiste siitä, että Väänäset olivat tunnettuja suursavolaisia talonpoikia jo uuden ajan alussa.²⁾ Kun kirkonkirjoista lähdemme heidän vaiheitaan seuraamaan, emme kuitenkaan pääse 1600-luvun loppua kauemmas ajassa taaksepäin, sillä säännöllinen kirkollinen väestörekisterinpito Ruotsi-Suomessa on vasta luterilaisen puhdasoppisuuden ajan piispojen aikaansaannos.³⁾

Mikkelin seurakunnan vanhin meille säilynyt rippikirja on suuren Pohjan sodan vuosilta 1707—1716, mutta se sisältää merkintöjä seurakuntalaisten ripilläkäyneistä vain vuoteen 1712 asti, jolloin tälle saakka ehtinyt venäläismiehitys (isoviha) näyttää keskeyttäneen kaiken säännöllisen seurakuntatyön. Tämän rippikirjan mukaan Väänäsiä asui karoliiniajan viimeisinä vuosina Mikkelin pitäjässä ainakin Savonlahdessa (Peitsarissa), Urpolassa ja Koskentaipaleella ja Väänättäriä — joko naimattomia neitoja tai talojen, torppien tms. emäntiä — lisäksi kirkonkylässä, Paasolassa (todennäköisesti myöhemmässä Vanhalassa) ja Vehmaskylässä.

Peitsarin asukas **Ernest Väänänen** (Wäänän) ja hänen vaimonsa **Riitta Valkonen** (Brijta Walkoin) kuolivat molemmat vuonna 1710. Avioparilla mainitaan **Maria** niminen tytär, jonka myöhemmistä vaiheista, yhtä vähän kuin Urpolassa asuneiden **Pekka Väänäsen** (Petter Wänän) ja hänen vaimonsa **Malin Toiviaisen** (Toiwiain) elämänkohtaloista isonvihan ankarassa maanvaivassa, rippikirja ei kerro. Urpolan Väänättäriä on tämän kirkonkirjan mukaan sotamiehen vaimo **Helga Väänänen**, joka kävi ripillä vv. 1707—1711.

Koskentaipaleen kylässä asuneet **Antti Väänänen** (Anders Wänän), hänen vaimonsa ja **Kaarina** (Carin)-niminen tyttärensä kävivät ripillä vv. 1707—1711 ja lähtivät sitten kotitantiereiltään muskoviitteja pakoon. Koskentaipaleen muita Väänättäriä olivat **Riitta Väänänen**, joka kuoli v. 1708, ja **Erkki Putkisen** (Erich Putkin) vuotta myöhemmin manan majoille siirtynyt vaimo **Kirsti** (Kirstin Wänän).

Paasolassa asui suuren Pohjan sodan päivinä ainakin kolme Väänättärtä: v. 1711 kuolleen **Lauri Paasosen** (Lars Pasoin) vaimo **Anna**, Aaro Puikkosen (Aaron Puickoin) vaimo **Maria** ja leski **Kaarina**

Väänänen (Carin Wänäin). Viimeksi mainittujen osalta on myös merkintöjä ripillä-käynneistä: Aaro Puikkonen emäntineen on käynyt ripillä vv. 1707—1710 ja leski-vaimo Kaarina Väänänen vv. 1707—1708.

Vehmaskylän Väänätär oli Juho Paavilaisen (Johan Pawilain) vaimo **Gunnel Väänänen**, joka kävi yhdessä miehensä kanssa ripillä vv. 1707—1711, ja Mikkelin kirkolla asunut Väänätär nimismies Nils Långhin ”piika” **Kaarina Väänänen**. Väänälän kylän Väänäsiä ei tässä Mikkelin seurakunnan vanhimmassa meidän aikaamme säilyneessä rippikirjassa mainita.

Isonvihan kauhujen jälkeen jatkettiin säännöllistä kirkollista toimintaa Mikkelissä uuden tarmokkaan kirkkoherran ja Suur-Savon kontrahtirovastin, venäläisten sotavankeudesta vapautuneen Kaarle XII:n armeijan entisen sotilaspastorin Kristoffer von der Heiden johdolla.⁴⁾ Seuraava rippikirja on vuosilta 1726—1733, ja sen mukaan Väänäsiä ja Väänättäriä asui Vatilassa, Paukkulassa, Vehmaskylässä, Rahulassa, Korpijärvellä, Anttolassa ja muita huomattavasti runsaslukuisemmin Väänälän kylässä.

Aluksi eräitä mainintoja **Väänälän** Väänäsistä. Vuosien 1726—1733 rippikirja luettelee Väänälän Väänäsiä ja Väänättäriä alun kolmattakymmentä henkeä. Heitä olivat mm. sotamiehenleski **Maria Väänänen** (kuoli 1727), leskivaimo **Kirsti Väänänen**, Paavali Siiskosen vaimo **Kaisa Väänänen**, **Juho Laurinpoika Väänänen** (kuoli 60-vuotiaana 1729), hänen vaimonsa Maria Saikkonen ja lapsensa **Paavali**, **Tuomas** ja **Riitta**, toinen **Tuomas Väänänen**, tämän vaimo Reeta Hänninen sekä lapset **Tuomas**, **Regina** ja **Anna**, vanha äiti Anna Lampinen ja veljet **Elias** (k. 1733), **Pertteli** (k. 1731) ja **Yrjänä** (k. 1733). Edelleen kuuluvat tähän Väänälän Väänästen ryhmään **Matti Matinpoika Väänänen**,

hänen vaimonsa Kirsti Paavalintytär (vihityt avioliittoon v. 1728; pariskunnan useita tyttäriä kuoli lapsena) ja sisarensa **Riitta**. Seuraavilla vuosikymmenillä Väänälässä asuneita suvun jäseniä ovat mm. **Matti Laurinpoika Väänänen** (s. 1723, k. 1761) ja hänen vaimonsa Leena Paavalintytär Lampinen (vihityt 1745), joille syntyi ainakin kuusi lasta: tytär **Anna** 1746, pojat **Paavali** 1749, **Matti** 1751 (k. 1811; toimi torpparina Kääriälän kylässä, oli vih. aviol. v. 1775 ”piika” Riitta Lotan, s. 1753, k. 1816, kanssa) ja **Mikko** 1755 sekä tyttäret **Maria** 1759 ja **Magdaleena** 1761. Edelleen **Paavali Juhonpoika Väänänen**, tämän vaimo (vih. aviol. 1747) Valpuri Tahvanantytär Helppanainen ja pariskunnan lapset, tytär **Johanna** (s. 1748) ja poika **Lauri** (s. 1751). Perheellisiä Tuomas Väänäsiä asui tässä kylässä kahdeksannentoista vuosisadan puolivälin tienoilla samanlaisesti kolme: **Tuomas Perttelinpoika Väänänen** oli v. 1737 solminut avioliiton Asilan kylän neidon Helka Tuomaantytär Pietikäisen (s. 1700, k. 1764) kanssa, **Tuomas Tuomaanpoika Väänänen** v. 1746 Taipaleen kylän ”piian” Anna Hämäläisen kanssa, ja kolmas **Tuomas**, jonka isännimeä ei ilmoiteta, oli v. 1745 avioitunut kotikylänsä neidon Maria Paavalintytär Paavilaisen (s. 1727, k. 1792) kanssa. Ensiksi mainitun pariskunnan lapsia olivat pojat **Antti** (s. 1738), **Pekka** (s. 1747), **Juho** (s. 1749), **Eero** (s. 1750), **Matti** (s. 1751) ja **Mikko** (s. 1756) sekä tytär **Regina** (s. 1742), Tuomas Tuomaanpojan ja Anna Hämäläisen jälkeläisiä taas poika **Mikko** (s. 1748) ja tyttäret **Reeta Leena** (s. 1751), **Maria** (s. 1753) ja **Anna** (s. 1755) ja kolmannen Tuomas Väänäsen ja Maria Paavilaisen perillisiä pojat **Paavali** (s. 1750), **Juho** (s. 1754), **Tuomas** (s. 1756) ja **Eero** (s. 1762) sekä tyttäret **Maria** (s. 1748) ja **Tiina** (s. 1760). Kaksi

viimeksi mainittua perhekuntaa ja osa Tuomas Perttelinpojan lapsista muutti myöhemmin Mikkelin pitäjältä Ristiinaan. **Lauri Laurinpoika Väänänen** (s. 1721, k. 1776), hänen vaimonsa **Riitta Juhontytär Väänänen** (s. 1722, vih. aviol. 1750, k. 1772) ja heidän lapsensa **Anna** (s. 1752), **Matti** (s. 1758) ja **Lauri** (s. 1760) näyttävät myös ainakin jonkin aikaa asuneen eteläisen naapuripitäjän puolella.

Edellä mainituista Tuomas Väänänen ja Maria Paavilaisen pojista isän kaima **Tuomas Tuomaanpoika Väänänen** (s. 1756, k. 1822) avioitui Anna Rahikaisen ja tämän kuoltua v. 1800 Reeta Hämäläisen (s. 1774, k. 1838) kanssa. Ensimmäisestä aviosta v. 1785 syntyneen pojan **Tuomas Tuomaanpoika Väänänen** (k. 1818) ja tämän vaimon Anna Parkkisen tytär **Magdaleena** (s. 1818) oli talonemäntänä Väänälässä numerolla 5 (talon nimi Väänänen) vuoteen 1860 asti, jolloin hän yhdessä miehensä Herman Pekanpoika Parkkisen (s. 1815) kanssa muutti Puumalaan.

Tuomas Väänänen ja Maria Paavilaisen toisen pojan **Juhon** (s. 1754, k. 1815) vaimo oli myös nimeltään Anna Parkkinen (s. 1753, k. 1790). Avioliittoa solmittaessa v. 1775 mies asui Ristiinan pitäjän Inkariilan kylässä. Vuoden 1784 tienoilla pariskunta muutti Väänälään numerolle 5. Heillä oli useita tyttäriä, joista **Anna Kristiina**-niminen (s. 1788, k. 1827) solmi v. 1815 avioliiton talollisenpojan Yrjänä Juhonpoika Ikosen kanssa. Heidän jälkeläisensä omistavat jatkuvasti ko. tilan.

Neljännän veljen **Eero Tuomaanpoika Väänänen** (s. 1762, k. 1803) ja hänen vaimonsa Anna Ollikaisen poika Juho Eeronpoika Väänänen (s. 1799, k. 1834) eleli kuolemaansa asti Mällärin talon torpparina Väänälässä numerolla 2.

Sitten muutamia poimintoja **Norolan Visulahden, Häyriälän ja Kääriälän** Väänäsistä. Vuosien 1736—1750 rippikirjassa mainitaan Norolan asukkaana **Pekka Pekanpoika Väänänen** (s. 1690, k. 1759), hänen vaimonsa Regina Tuukkanen (k. 46-vuotiaana huhtikuussa 1740), tyttärensä **Katariina** ja poikansa **Heikki** sekä Anna Mikontytär Rokkanen (s. 1720), jonka kanssa leskimies Pekka Väänänen solmi avioliiton jo syyskuussa 1740. Jälkimmäisestä avioliitosta syntyi runsaasti lapsia, ainakin tyttäret **Anna** (s. 1741, k. 1745), **Maria** (s. 1744) ja **Liisa** (s. ja k. 1748) sekä pojat **Pekka** (s. 1746), **Mikko** (s. 1749), **Kaapo** (s. 1752), **Juho** (s. 1755), **Matti** (s. 1757, k. ilmeisesti aivan pienenä) ja toinen **Matti** (s. 1759). Leskeksi jäätyään Anna Rokkanen muutti pienen lapsineen v. 1765 Pieksämäelle. Norolan (Visulahden) Väänäsistä 1800-luvulla mainittakoon vain pari perhekuntaa, joiden jälkeläiset ovat sitten meidän päiviimme asti elleet Häyriälän kylässä. Vuonna 1868 muutti Häyriälän Pekolan kruununpuustellin viljelijäksi Visulahdesta numerolta 1 **Juhana Vilhelm Väänänen** (s. 1834, k. 1906) mukanaan vaimonsa Maija Leena Valjakka (s. 1841, k. 1909), lapsensa ja vanhempansa **Kalle Väänänen** (s. 1811, k. 1884) ja Anna Pekantytär Hyyryläinen (s. 1809, k. 1877). Saman vuosisadan loppupuolella asuivat samassa kylässä Patamaan torpassa torppari **Israel Väänänen** (s. 1837, k. 1907) ja tämän vaimo Ida Sofia Lampinen (s. 1841, k. 1916) lapsineen. Kääriälän Väänäsistä mainittakoon jo esitellyn torppari Matti Matinpojan lisäksi toinen torpanmies, **Tuomas Tuomaanpoika Väänänen** (s. 1772, k. 1819), hänen (toinen) vaimonsa Sofia Halinen ja poikansa **Tuomas** (s. 1798), joka oli naimisissa Lovisa Nordstrandin (s. 1802) kanssa ja toimi ao. ammattiopis-

sa oltuaan vuodesta 1822 lähtien kotiseudullaan pitäjänsuutarina. Suutaripariskunta otti marraskuussa 1837 kirkkoherranvirastosta muuttotodistuksen Heinolan parantolaan muuttoa varten. Kolmantena Kääriälän Väänäs-pariskunta 1800-luvun alkupuoliskolla mainittakoon vielä Outisen talon lampuoti **Tuomas Pekanpoika Väänänen** (s. 1776, k. 1837) ja hänen vaimonsa Kaisa Kääriäinen.

Edellä esitellyt Väänäset ovat olleet ammatiltaan — äskeistä pitäjänsuutaria lukuunottamatta — maanviljelijäväestöä. Mikkelin tienoot ovat kuitenkin, kuten tunnettua, sotilasasutuksen sydäneluetta, joten on paikallaan mainita edes muutamia puolustuslaitoksen palveluksessa olleita sukumme jäseniä. Heitä ovat esimerkiksi vuosien 1726—1733 rippikirjassa mainittu kuningas Fredrik I:n uskollinen rakuuna **Lauri Väänänen**, jolle ”Kuninkaallisen Majesteetin ja Korkean Kruunun” palveluksessa annettiin uusi ruotsinkielinen sukunimi **Myrberg**, samassa rippikirjassa mainittu Puumalan komppanian sotamies n:o 126 **Pekka Väänänen**, Väänälässä asunut ja siellä ilmeisesti 1780-luvulla kuollut eronsaanut sotamies **Antti Väänänen** (s. 1741) sekä vihdoinkin Asilan kylään Juvalta v. 1807 muuttanut ja sitten Suomen sodassa kuollut jääkäri **Lauri Väänänen** (s. 1768), jolla myös oli ruotsinkielinen sotilasnimi **Lampa**.

Nämä hajapoinnot riittäkööt. Todetakoon vain, että Väänäs-asutusta on Mikkelin seuduilla keskeytymättä ollut meidän päiviimme asti. Yhä vieläkin Väänäsiä ja Väänättäriä asuu sekä Mikkelin kaupungissa että maalaiskunnassa, jos kohta useat näistä myöhemmistä Mikkelin Väänäsisistä ovat tänne muualta — etupäässä suursavolaisista naapuripitäjistä tai Pohjois-Savosta — tulleita. 1700-luvun jälkipuoliskolla ja 1800-luvun alkuvuosi-

kymmeninä Väänästen asuinpaikkoja olivat Mikkelin pitäjässä aikaisemmin lueteltujen kylien lisäksi ennen muita Vehmaskylä, Taipale, Marjoniemi, Montola ja Rahula. Monien muidenkin kylien asukkaina Väänäsiä ja Väänättäriä aika ajoin esiintyy, heitä voidaan tavata Mikkelin kirkolta, Vuolingolta, Vatilasta, Asilasta, Hiirolasta, Seppälästä, Rämälästä jne. Nykyisten Mikkelin maaseurakunnan Väänästen asuinpaikkoja ovat seurakunnan väestörekisterikortiston mukaan Häyriä, Moisio, Sairila (Kurkela) ja Suonsaari.

LÄHTEITÄ JA HUOMAUTUKSIA

¹⁾ Esim. E. GRANIT-ILMONIEMI Sukukuvasto I (Helsinki 1935); O(LLI) K(OISTI-NEN) Väänästen suku. Kansallinen elämäkerrasto V. siv. 679—680 (Porvoo 1934); JORMA VÄÄNÄNEN Piirteitä Väänäsen suvun tutkimuksen tuloksista. Väänästen sukupuu n:o 1, siv. 21 ss. (1945).

²⁾ MARTTI WESTERHOLM Mikkelin pitäjän asumusten nimet. Eripainos aikakauskirja ”Suomen” V jakson 4. osasta, sivu 107 (Helsinki 1926). — Väänästen siirtymisestä Pohjois-Savoon ks. ARVO M. SOININEN Pohjois-Savon asuttaminen keski- ja uuden ajan vaihteessa. Historiallisia tutkimuksia LVIII, julkaissut Suomen Historiallinen Seura, siv. 86—88, 92, 360—362 (Forssa 1961).

³⁾ Mikkelin maaseurakunnan vanhimmat kirkonkirjat ovat nykyään säilytettävänä Savo-Karjalan maakunta-arkistossa Mikkelisissä. Vuotta 1827 uudempia kirkonkirjoja säilytetään Mikkelin maaseurakunnan kirkkoherranvirastossa (samoin Mikkelin kaupungissa).

⁴⁾ Esim. KAARLO WIRILANDER Savo kasikasawujen kautena 1721—1870. Savon historia III, siv. 15 ss. (Kuopio 1960); KYÖSTI VÄÄNÄNEN Kristoffer von der Heide. 12-vuotisen sotavankeuden Siperiassa kestäneestä karoliinarmeijan papista tuli ensimmäinen isonvihan jälkeinen Mikkelin kirkkoherra ja Suur-Savon konttrahtirovasti. Porrassalmi n:o 4/1965, siv. 6—8.

Väänästen Sukuseura r.y:n toiminnan vaiheet

Väänästen Sukuseura r.y:n toiminnan vaiheet ovat varmaan tulleet tutuiksi kaikille niille, jotka ovat olleet mukana sen perustamisessa ja alkutoiminnassa tai saaneet seurata sitä. Monet nuoremmatkin ovat voineet sukujulkaisumme ensimmäisistä numeroista lukea seuran kehityksestä. Kuitenkin useimmille nuorille Väänäsläisille alkuhistorian kulku on hatarasti tiedossa. Sukujulkaisumme numeroita, joissa asiaa selostetaan, ei ole ollut saatavissa. Kun tämänlaatuisen aatteellisen yhdistyksen toiminnan merkitystä usein asiattomasti arvostellaan, olen katsonut aiheelliseksi kuvata lyhyesti seuran syntyä ja toimintaa sellaisena kuin se on tapahtunut arkistotietojen mukaan.

PERUSTAMINEN JA TOIMINNAN ALKU

27. 9. 1937 kutsui konsuli, valtiot. tohtori Ilmari Väänänen parisenkymmentä Väänäs-sukuun kuuluvaa Helsinkiin, hotelli Kareliaan, keskustelemaan mahdollisen sukuseuran perustamisesta. Tässä kokouksessa valittiin valmisteleva toimikunta, johon kuuluivat ylioppilas Jorma Väänänen, lääket. kand. Ilkka Väänänen, maisteri Veikko Väänänen ja maisteri Erkki Vaheri.

14. 11. 1937 kokoontui yhteensä 68 Väänästä ja Väänäs-sukuista Helsingissä, Hämäläisten talossa, sukuseuran perustavaan kokoukseen. Hankkeen alullepanijana ja "aatteen isänä" mainitaan pöytäkirjoissa silloin New Yorkissa Suomen kaupallisena edustajana toiminut em. konsuli Ilmari Väänänen. Kokouksessa käsiteltiin jo mm. sääntöehdotus, jonka toimikunta oli valmistellut.

Ensimmäiseen johtokuntaan tulivat valituiksi: sukuseuran esimieheksi lehtori Oskari Väänänen; I varaesimieheksi maisteri Veikko Väänänen ja II varaesimieheksi rakennusmest. Frans Hjalmar Väänänen; varsinaisiksi jäseniksi maisteri Erkki Vaheri, rouva Siiri Hannikainen ja laulunopettaja Jorma Väänänen; varajäseniksi prokuristi Klaus B. Väänänen ja teknikko Aatami Väänänen.

Tilintarkastajiksi valittiin lääketieteen tohtori Eino Vaheri ja insinööri Tarmo Väänänen sekä pöytäkirjantarkastajiksi lääketieteen kandidaatti Ilkka Väänänen ja maist. Heikki Väänänen. Sa-

massa tilaisuudessa kirjoitautui 50 kokouksen osanottajista seuran jäseniksi.

Jäsenmaksuksi määrättiin kantajäseniltä 1000 mk, vakinaisilta 300 mk ja vuosijäseniltä 200 mk.

Johtokunnan kokouksessa 21. 11. 1937 valittiin taloudenhoitajaksi prokuristi K. B. Väänänen, sihteeriksi maisteri Erkki Vaheri sekä toimiston- ja arkistonhoitajaksi ylioppilas Jorma Väänänen.

Väänästen Sukuseura hyväksyttiin yhdistysrekisteriin 20. 12. 1937.

Näin ajatukset olivat kypsyneet todeksi ja toiminta alkoi. Ensimmäinen vuosikokous illanviettoineen pidettiin Helsingissä, HOK:n kerhuoneistossa 18. 4. 1938. Ensimmäinen sukukokous toimeenpantiin Kuopiossa 25.—26. 7. 1939. Toisena kokouspäivänä tehtiin retki Kehvon Haapalahteen, jossa paljastettiin suvun vanhimman tunnetun esi-isän, v. 1552 lautamiehenä mainitun talollisen Antti Väänäsen muistokivi. Sukukokoukseen osallistui lähes 200 Väänäs-sukuista.

Juhlien kokonaisu järjestelystä vastasi onnistuneesti maisteri Betty Väänänen. Ensimmäisen toimintavuoden toimintakertomuksen mukaan oli jäseniä silloin yhteensä 112, joista kantajajäseniä 2, vakinaisia jäseniä 12 ja vuosijäseniä 98 henkeä.

31. 1. 1938 oli Väänästen Sukuseura käyttänyt lahjoituksina saamastaan kantapääomasta kulujen peittämiseen 1 236 mk ja jäljellä oli 164 mk. Vuoden 1938 tuottama tappio oli 3 484,8 mk.

SODAN AIHEUTTAMA LAMAKAUSI JA TOIMINNAN ELPYMINEN

10. 5. 1939 oli jäseniä 150, joista 2 kanta-, 18 vakinaista ja 130 vuosijäsentä.

Seuran ensimmäisen sihteerin, maisteri Erkki Vaherin kaaduttua taistelussa isänmaan puolesta valitsi johtokunta kokouksessaan 19. 4. 1940 sihteeriksi seuran arkiston- ja toimistonhoitajan, maisteri Jorma Väänäsen. (Toistaiseksi ei arkistosta ole löytynyt yhtään pöytäkirjaa vuosilta 1940—43. Vm. tieto on saatu epävirallisesta pöytäkirjanotteesta.)

Ilmeisesti johtokunta vielä kokoontui muuta-

man kerran v. 1940, mutta sitten seurasi pakollinen tauko. Seuraavassa säilyneessä johtokunnan kokouspöytäkirjassa pvm:ltä 12. 12. 1944 on käsitelty pääasiallisesti sukujulkaisun aikaansaamista koskevia suunnitelmia. Se olikin sitten yhä vilkastuvan toiminnan avainkokous.

Tammikuun 21. p:nä 1945 kokoontui 31 suvun jäsentä Helsingissä, HOK:n kerhohuoneistossa, keskustelemaan sukuseuran toiminnan uudelleen alkamisesta. Tässä kokouksessa päätettiin vuosien 1940—1944 jäsenmaksut pitää vapaaehtoisina. Kuultiin sihteerin, maisteri Jorma Väänäsen esittämä kertomus toiminnasta ajalta 22. 5. 1939—1. 4. 1945, josta seuraava ote:

”Elokuussa 1939 allekirjoittanut oli kansantieteellisellä tutkimusmatkalla Pohjois-Karjalassa ja valokuvasi tällöin Nurmeksessa rovasti Aron Wenell’in haudan sekä jäljensi leht. Olli Koistisen arvokkaat sukuhistorialliset muistiinpanot hänen ystävällisellä suostumuksellaan Seuran arkistoa varten. Syyskuussa luovutti maisteri Vihori Laurila valokuvakopiot Pietari Väänäsen haudasta Taipalsaarella. Seuran toimistoon hankittiin puhelin Kansallis-Osake-Pankista saadun 30 000 markan suuruisen lainan avulla. Lokakuussa 1939 arkisto evakuoitiin Haapalahteen, tuotiin samassa kuussa takaisin. Sodan puhjettua arkisto lähetettiin rouva Helvi Väänäsen mukana Poriin, mistä se siirrettiin takaisin sodan päättyttyä keväällä 1940. Johtokunta kärsi korvaamattoman menetyksen sen kautta, että maisteri Erkki Vaheri, joka oli erittäin tarmokkaasti toiminut Sukuseuran sihteerinä aina ylimääräisiin kertausharjoituksiin kutsumukseensa saakka, kaatui talvisodassa. Hänen tilalleen valittiin huhtikuussa 1940 allekirjoittanut. Toukokuussa 1940 allekirjoittanut anoi apurahaa Talonpoikaiskulttuurisäätiöltä Väänäsen suvun historian kirjoittamista varten. Anomus hylättiin huolimatta siitä, että se oli erittäin perusteellisesti laadittu sisältäen mm. yli 200 teosta käsittävän lähdeluettelon ym.

1941 alkaneen sodan aikana arkisto oli aluksi Helsingissä, mutta evakuoitiin helmikuussa 1944 rouva Helvi Väänäsen mukana Kauhajoelle, josta tuotiin takaisin vahingoittumattomana tammikuussa 1945. Joulukuussa 1944 allekirjoittaneen vapauduttua sotapalveluksesta Sukuseuran Johtokunta kokoontui valmistelemaan keskeytyksissä olleen toiminnan jatkamista. Tammikuussa 1945 pidetyssä Seuran kokouksessa päätettiin toimintaa ryhtyä jatkamaan ja etsittiin samalla uusia muotoja sen kehittämiseksi. Niinpä tehtiin pää-

tös oman Sukujulkaisun toimittamiseen ryhtymisestä. Sen ensimmäinen numero Väänästen Sukupuuhun ilmestyi nyt pääsiäiseksi. Seuraavat numerot tulisivat ilmestymään juhannuksena, kekrinä sekä jouluna ja niin edelleen neljästi vuodessa. Julkaisun toimikuntaan valittiin johtokunnan jäsenen lisäksi seuraavat henkilöt: ekonomi, rva Tuulikki Antila, toimittaja Lassi Hiekkala, prof. Kaarlo Teräsvuori, lääket.lis. Ilkka Väänänen, mainospääll. Yrjö Väänänen Helsingistä, maist. Betty Väänänen, konsuli, valtioriet.tri Ilmari Väänänen, maist. Terttu Väänänen Kuopiosta sekä lehtori Kalle Väänänen Raumalta. Tarkoituksena on, että julkaisuun lähetettyjen sukukokkevien tiedonantojen ja tutkimusten perusteella myöhemmin voitaisiin kirjoittaa Väänäsen suvun historia. Toisaalta taas julkaisu toimii kaikkien Väänästen ja Väänäs-sukuisten yhdyssiteenä ja suvun jokainen jäsen on siihen oikeutettu ja velvollinen lähettämään kirjoituksia, valokuvia ym. sopivaa aineistoa.

Uusi toimintamuoto on tavallaan myös tänä pääsiäisenä vietettävä savolaisilta. Pidettiin tarkoituksenmukaisena ottaa yhteyttä muihin savolaisiin sukuihin järjestämällä juhlatilaisuus, johon Seuran jäsenillä oli oikeus tuoda vieraita. Tällä tavoin ajateltiin voitavan hankkia Seuralle varoja, mitä se välttämättömästi tarvitsee, varsinkin julkaisutoiminnan aiheuttamien kulujen peittämiseksi.

Kiertokirje n:o 4 lähetettiin kaikille niille suvun jäsenille, joiden osoite oli toimiston tiedossa, eli yhteensä 450 henkilölle.

Sukuarkistoon ovat valokuvia luovuttaneet tri Ilmari Väänänen Haapalahdesta 5 kpl., maisteri Arvi Nopanen Savitaipaleelta 2 kpl., sair. hoitajatar Eeva Väänänen Nikkilästä 6 kpl. sekä rouva Hilikka Keinänen Kuopiosta 1 kpl.:een, mikä erityisellä kiitoksella on otettu vastaan.

Toiminta-aikana on ”Savon Sanomissa” julkaistu allekirjoittaneen kirjoitus ”Pietari Väänänen. Eräs savolaisen talonpoikaiskulttuurin edustaja.” (23. 6. 39) sekä lehtori Kalle Väänäsen runo ”Kalakukon ylistyslaulu” (29. 6. 39).

1. 4. 45 on kirjoissa jäseniä 201 henkeä, joista kantajajäseniä 2, vakinaisia 23 ja vuosijäseniä 176. Kun näistä kuoleman kautta on poistunut 11 henkeä, on siis todellinen jäsenmäärä 190 (kantajajäseniä 2, vakinaisia 22 ja vuosijäseniä 166).

In fidem:

Väänästen Sukuseuran r.y. sihteeri

maisteri J o r m a V ä ä n ä n e n .

Vuosikokouksessa, joka pidettiin Helsingissä, Hämäläis-Osakunnan huoneistossa, 2. 4. 45, kuultiin sama toimintakertomus. Osanottajia mainitaan olleen 49. Jäsenmaksuksi määrättiin kantajäseneltä edelleen 1000 mk, vakinaiselta 500 mk ja vuosijäseneltä 50 mk. Maisteri Erkki Vaherin kuoleman kautta avoimeksi tulleen johtokunnan jäsenen paikalle valittiin oikeussihteri Yrjö E. Suviluoto. Muilta osin seuran hallinto pysyi entisellään.

Vuosikokouksen ratkaistavaksi jätettyjä ehdotuksia oli kaksi: II sukukokouksen järjestäminen Kuopiossa kesällä 1945 sekä Väänäs-naisten kerhon perustaminen Helsinkiin. Sukukokouksen järjestäminen jätettiin riippumaan Kuopiosta saatavasta vastauksesta. Väänäs-naisten kerho päätettiin perustaa. Sen kokoonkutsujaksi valittiin ekon. Tuulikki Antila.

Vuosikokouksen jälkeen oli järjestetty iltajuhla, joka lienee merkittävä aikakirjoihin eräänä parhaista toimintanäytteistä. Se alkoi 2. 4. 45 klo 19 Hämäläisten Talon juhlasalissa. Juhlavieraita oli kaikkiaan 270 henkeä! Ohjelmasta mainittakoon: Väänäs-yhtyeen soittoa, Thelma Rissasen laulua ja Hilikka Rissasen pianoesityksiä, prof. Kaarlo Teräsvuoren esitelmä, lehtori Oskari Väänäsen puhe, lehtori Kalle Väänäsen runo ja pakina, jonka esitti näytt. Kullervo Kalske. Vielä esittivät näyttelijät Emma Väänänen, Kullervo Kalske, Eenokki Väänänen ja Väinö Kolhonen Aleksis Kiven näytelmän ”Kihlaus”. Illallisen muodostivat kalakukot, joiden aineksia oli saatu Savonmaasta asti. Kutsuvieraina olivat Savon Seuran, Savolaisen Osakunnan, Hyväristen Sukuseuran ja sanomalehdistön edustajat.

Tilaisuudessa esiteltiin myös juuri ilmestynyt Väänästen Sukupuun 1. numero.

Illanyvietto mittavuudessaan kuvastanee sodan jälkeistä yhteistuntoa, joka oli ulottunut myös sukuseuran jäsenistön keskuuteen.

TALOUDELLISET VAIKEUDET VARJOSTAVAT TOIMINTAA

Kun Kuopion Väänäsiltä saatiin myöntävä vastaus sukukokouksen järjestämiseksi, päätettiin sukukokoukseen julkaista Väänästen sukupuun toinen numero. Sitä ennen oli maksettava ensimmäisen numeron painattamisesta aiheutunut lasku. Kun julkaisusta oli kertynyt varoja vasta 10 750 mk ja laskun suuruus oli 22 500 mk, pyydettiin ”eräitä suvun varakkaita jäseniä lainaamaan Seuralle loput.” Näin saatiin lainaksi 10 850 mk ja lahjoituksena 400 mk. ”Puuttuva

500 mk lainattiin Sukuseuran kassasta ja lasku maksettiin.”

”Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapaino ei kuitenkaan lisääntyneen työmääränsä vuoksi ottanut julkaisumme jatkuvaa painattamista huolekseen”, joten jouduttiin etsimään toinen kirjapaino. Se saatiin Kuopiosta. **Väänästen sukupuun toinen numero painettiin Savon-Sanomain kirjapainossa ja valmistui II sukukokouksessa heinäkuussa 1945 jaettavaksi.**

Kevään 1945 aikana jäsenmäärä lisääntyi huomattavasti. Kun 1. 4. 45 oli jäsenluetteloon merkitty 190 jäsentä, oli niitä heinäkuussa jo 240, joista 4 kanta-, 30 vakinaista ja 206 vuosijäsentä. Kaikki piirteet todistavat, että toiminta oli lähentynyt entistä vilkkaampaan käyntiin sodan aiheutaman lamakauden jälkeen.

Sukukokous pidettiin Kuopiossa 7.—8. 7. 45. Ensimmäinen päivä kului sukukokouksen merkeissä Kuopion Väinölänniemen Hovissa. Toisena päivänä klo 11.20 lähdettiin Pöljän Lassilaan junalla. Talon emäntä Elsa Väänänen lapsineen otti vieraat, joita oli 150 henkilöä, vastaan laulamalla kalevalaisen tervehdyksen ja pitämällä puheen. Päivän ohjelmasta mainittakoon lehtori Kalle Väänäsen esittämä talon historiikki, käynti emäntä Elsa Väänäsen perustamassa kotiseutumuseossa, yhteinen päivällinen, eri sukuhaarojen välinen tietokilpailu, maisteri Betty Väänäsen puhe ”Ulko-Väänäsille” ja lehtori Kalle Väänäsen puhe sukukokouksen merkityksestä.

Seuraava vuosikokous pidettiin 25. 5. 46 Helsingissä, Hämäläisten Talossa. Läsnä oli vain 8 henkilöä. Jäsenmaksuja korotettiin vuosijäsenen osalta 100 mk:aan, muiden pysyessä ennallaan. **Vuoden 1945 tilitaseissa todettiin tappion olleen peräti 8 043:80 mk.** Aatami Väänäsen tilalle johtokuntaan valittiin Yrjö Väänänen. Päätettiin esittää seuran jäsenille, että he pyrkisivät avustamaan seuran taloutta 100 mk:n suuruisin lisämaksuin. **Vuosikokoukseen ilmestyi myös Väänästen sukupuun 3. ja 4. numero yhdistettyinä.** Nämä neljä numeroa muodostivat yhdessä 1. vuosikerran sisältäen yhteensä 39 kirjoitusta 21:ltä suvun jäseneltä sivumäärän ollessa 196.

Seuran jäsenmäärän todetaan tällöin olleen suurimmillaan, yhteensä 281, joista 5 kanta-, 36 vakinaista- ja 240 vuosijäsentä.

SEURAN TOIMINTA HILJENEE

Nyt seurasi merkittäviä muutoksia hallinnossa. Johtokunta oli kokouksessaan 28. 4. 46 myöntänyt virkavapautta seuran sihteerille, maisteri

Jorma Väänäselä ja valinnut hänen tilalleen maisteri Kaarina Visakannon samoin palkkaeduin.

Asiakirjoista ilmenee myös, että sukuseuran esimies lehtori Oskari Väänänen oli jo keväällä 1946 siirtynyt Helsingistä Mikkeliin, eikä ole ollut tilaisuudessa hoitamaan esimiehen tehtäviä, vaan niitä on hoitanut I. varaesimies professori Veikko Väänänen. Siitä syystä johtokunta kokouksessaan 16. 2. 47 oli päättänyt esittää sukokoukselle, että seuran esimieheksi valittaisiin professori Veikko Väänänen, I varaesimieheksi talousneuvos Frans Hj. Väänänen ja II varaesimieheksi tohtori Eino Vaheri.

Vuosikokous pidettiin 18. 5. 47. Vuosikokouspöytäkirjassa ei ole merkintää päätöksestä esitykseksi esimiehen vaihtamiseen. Sen sijaan on päätetty lehtori Oskari Väänänen kutsua seuran kunniajäseneksi. (Pöytäkirja on luonnosasteella ilman allekirjoituksia.) Samassa pöytäkirjaluonnoksessa mainitaan erään kokouksen osanottajista lausuneen arvostelunsa johtokunnan "veltosta toiminnasta." Samassa kokouksessa "todettiin, että tilien tila on murheellinen." Vuoden 1946 tappioksi oli saatu 7 447 mk. Oli todettu, etteivät kaikki tilaajat olleet saaneet sukujulkaisua, ja asiaa päätettiin ryhtyä selvittämään. Samoin todettiin 78 seuran vuosijäsenen jättäneen kuluneena vuonna jäsenmaksunsa maksamatta.

16. 11. 47 vietti Väänästen Sukuseura Helsingissä perustamisensa 10-vuotisjuhlaa. Lyhyt kuvaus kertoo siihen osallistuneen 50 henkeä. Juhla aloitettiin kokouksella seuran I varaesimiehen, professori Veikko Väänäsen johtaessa puhetta. Kokouksen jälkeen ohjelmassa oli mm. maisteri Jorma Väänäsen esitelmä suvun ensimmäisestä akateemisesta jäsenestä maisteri Erik Mikael Wenell'istä (1776—1809).

SUURI LAMAKAUSI

Arkistosta ei löydy asiatietoja tästä eteenpäin ennenkuin v:ltä 1963, jolloin eräät seuran jäsenet alkoivat vaatia toiminnan uudelleen elvyttämistä.

Oli alkanut toinen lamakausi. Miksi? Nyt ei ollut maassa kaiken pirstovaa sotaa, joka oli aiheuttanut edellisen katkon ja verottanut raskaasti myös suvun jäsenistöä. Huomio kiintyy lähinnä kolmeen seikkaan.

1. Oskari Väänäsen, joka tunnettiin erittäin pidettynä ja kokoavana persoonana, siirtyminen pois toiminnan piiristä vaikutti lamauttavasti.

2. Seuran talous oli koko ajan mennyt auttamattomasti kohti perikatoa. "Varakkaat Väänäset" huomasivat, että lainattuja varoja ei saataisikaan takaisin. Pääinvastoin entistä suurempi velka oli muodostunut seuraavien julkaisun numeroiden painattamista. Kipeästi kaivattua suurlahjoittajaa ei vain löydetty.

3. Jäsenistä monet eivät olleet saaneet jo amoin tilaamaansa ja maksamaansa julkaisua. Sen sijaan he saivat toistuvia pyyntöjä johtokunnalta antaa tukea seuralle sen taloudellisessa ahdingossa. Tämä varmasti osaltaan vapaaehtoisenaakin ikäänkuin rajoitti sodan ja sen jälkeisen jälleerakennustyön uuvuttamaa ja köyhdyttämää ihmistä. Tuon tuen välttämättömyydestä monen muun silloisen välttämättömyyden rinnalla ei ollut vakuuttuneita.

On vaikeata tietää miten paljon ja kuinka monenlaisia keskusteluja Väänäsläisten keskuudessa on käyty välivuosina 1947—1964 seuran toiminnasta. On vain selvää, että kaikesta huolimatta useammalla taholla on tunnettu tarvetta jo aloitetun sukuseuratoiminnan jatkamiseen.

SUKUSEURAN HENKIINHERÄTTÄMINEN

Ensimmäinen rekisteröity toimenpide ns. toisen lamakauden jälkeen oli keskustelutilaisuus Kuopion Upseerikerhossa 26. 3. 1964 (sukuseuran edesmenneen esimiehen, lehtori Oskari Väänäsen syntymäpäivänä), johon osallistuivat lehtori Jorma Väänänen, rakennusmestari Veikko Väänänen ja tämän kirjoittaja. Tällöin päätettiin ryhtyä selvittämään mahdollisuuksia toiminnan jälleen aloittamiseksi ensimmäisenä tavoitteena sukokokouksen järjestäminen valtiopäivämies Pietari Väänäsen syntymän 200-vuotisjuhlan merkeissä. Tiedettiin, ettei Väänästen Sukuseuralla ollut varoja ja että arkisto oli hajallaan ja osittain teillä tuntemattomilla. Monen valmisteleman kokouksen tuloksena kokoontuivatkin Väänäsläiset 9. 8. 1964 yhdistettyyn vuosi- ja sukokokoukseen Muuruveden Murtolaan, jonka isäntäväki (Pietari Väänäsen veljen jälkeläisiä suoraan alenevassa polvessa) oli kutsunut osanottajat vierailukseen. Matka Kuopiosta Muuruvedelle tehtiin Hallman'in Osmo-laivalla. Matkalla käytiin karilakin, mutta siitä selvitettiin säikähdyksellä, ja jännityksen laukaisi lopullisesti Hilikka ja Jorma Väänäsen ystävällinen vastaanotto Murtolan talossa. Sukukokouksen alussa pidettiin hiljainen hetki 1950-luvun lopulla kuolleen seuran taloudenhoitajan prokuristi Klaus B. Väänäsen, 1962 kuolleen seuran esimiehen lehtori Oskari Väänä-

sen ja muiden Väänästen riveistä ainaiseksi poistuneiden kunniaksi.

Yhdistetyssä vuosi- ja sukkokokouksessa valittiin: Seuran esimieheksi varatuomari O. P. Väänänen; I varaesimieheksi ylläkäri Ilkka Väänänen ja II varaesimieheksi maanviljelijä Aarre Väänänen.

Varsinaisiksi jäseniksi: hammaslääkäri Liisa Schildt, rakennusmestari Veikko Väänänen ja agronomi Jouko Väänänen; varajäseniksi taloudenhoitaja A. J. Väänänen ja kapteeni Kalle Väänänen.

Tilintarkastajiksi valittiin toimitusjohtajat Pentti Väänänen ja Orma Väänänen sekä varatilintarkastajiksi varatuomari Timo Tanskanen ja agronomi Aarno Hiekkala.

Seuran vuosijäsenmaksuksi vahvistettiin 5 mk ja alle 18-vuotiaita päätettiin periä kirjaamismaksuna 1 mk.

Ohjelma päättyi runsaan ja mahtavan päivällisen, puheiden, laulujen ja seurustelun merkeissä vietetyn päivän jälkeen iltaruskon koristamaan ja herkistämään laivamatkaan takaisin Kuopioon. Kaikki olivat yksimielisen vakuuttuneita toiminnan elvyttämisen ja jatkamisen välttämättömyydestä. Tässä kokouksessa esiteltiin myös juuri ilmestynyt muistoteos Pietari Väänäsen runot lehtori Jorma Väänäsen ja allekirjoittaneen toimittamana.

Seuraavassa johtokunnan kokouksessa valittiin seuran sihteeriksi ja talouden- ja arkistonhoitajaksi agronomi Jouko Väänänen. Työ alkoi osoitteiden keräyksen, jäsenhankinnan ja arkiston kokoamisen merkeissä ikäänkuin tunnustellen. Kuten aina, kenttä ei vastannut sillä innolla, mitä sukkokokouksen päätökset olisivat edellyttäneet. Jälleen päätettiin yrittää kokeilua paikallisella kerholla ensiksi Kuopiossa.

Väänäsläisten informoimiseksi tapahtuneesta julkaistiin kiertokirje.

— Jäsen- ja jäsenmaksueräys ei näyttänyt kuitenkaan onnistuvan. — Pietari Väänäsen runot-teosta tilattiin vain muutama kymmenen eikä pyydettyjä täydennyksiä arkistotietoihin juuri saatu.

VÄÄNÄSTEN SUKUSEURA R.Y. TOIMII SITTEENKIN

— 8. 8. 1965 Helsingissä Kestikartanossa pidettyyn vuosikokoukseen osallistui 20 Väänäsläistä. Kokouksessa keskusteltiin toiminnasta edellisen sukkokokouksen päätösten pohjalta. Tilinpäätöstä ei oltu tehty, mutta todettiin suku-

kokouksen tuottaneen nettotuloja 354,74 mk. Runokokoelman painattamisesta aiheutunut lasku, 932,10 mk, oli vielä lainana. Jäsenmaksusuo-rituksia oli saatu vv. 1964—65 yhteensä 75. Johtokunta kokouksissaan omaksui kannan, jonka mukaan toistaiseksi toiminnassa pitäydytään vain sääntömääräisten kokousten pitämiseen siksi, kunnes jäsenhankinta ym. kysymykset on saatu kuntoon.

— 20. 1. 1966 kuoli Helsingissä seuran lämmän kannattaja ja jäsen, kansakoulunopettaja Anni Matilda Väänänen. Jälkeensä jättämällään testamentilla hän määräsi Väänästen Sukuseura r.y:lle 1000 mk. Lisäksi testamentissa määrättiin, että jos jotakin on vielä jäljellä sen jälkeen, kun em. 1000 mk ja eräät lähisukulaisille määrättyt osuudet on suoritettu, on se joutuva Väänästen Sukuseuralle. Jäljelle oli jäänyt n. 30 000 mk, mutta tehdystä valituksesta huolimatta seura joutui maksamaan perintöveroa n. 30 % summasta.

Vuosikokouksessa 31. 7. 1966 oli osanottajia 8 henkeä (kuten vuosikokouksessa 25. 5. 1946). Esitetty tilinpäätös käsitti koko uusimman toimintakauden 10. 8. 1964 — 31. 12. 1965. Siinä todettiin tilikauden ylijäämäksi 687,17 mk, mutta 932,10 mk:n suuruisen kirjapainolasku oli vielä lainana tileissä. Hallituksen kokoonpanoon tuli muutos, kun allekirjoittanut valittiin agronomi Jouko Väänäsen tilalle viimeksimainitun esityksestä.

Johtokunta kokouksessaan 8. 11. 1966 valitsi allekirjoittaneen sukuseuran sihteeriksi, talouden- ja arkistonhoitajaksi.

6. 8. 1967 järjestettiin jälleen yhdistetty vuosi- ja sukkokokous Kuopiossa. Siihen osallistui 42 Väänästä. Aamulla johtokunta laski seppeleen konsuli Ilmari Väänäsen haudalle. Sen jälkeen kokousväki osallistui jumalanpalvelukseen Kuopion tuomiokirkossa, jossa saarnasi maisteripastori Kyösti Väänänen ja uruissa oli Väänäsläinen kanttori Erkki Alikoski. Varsinainen sukkokokous pidettiin Hotelli Puijonsarvessa. Kun tämä oli samalla seuran perustamisen 30-vuotiskokous, loi seuran esimies puheessaan lyhyen katsauksen seuran toiminnan eri vaiheisiin. Kokous päätti jäsenmaksuksi kantajäseneltä 1000 mk, vakinaiselta jäseneltä 50 mk ja vuosijäseneltä 5 mk, kuitenkin siten, että muut perheen jäsenet maksaisivat vain kirjaamismaksuna à 1 mk.

Seuran hallinto pysyi ennallaan lukuunottamatta toista varajäsenen palkkaa, johon äsket-

tään kuolleen taloudenhoitaja A. J. Väänäsen tilalle valittiin maisteri-pastori Kyösti Väänänen. Tilinpäätöksessä todettiin alijäämä mk 1 270,06, joka johtui paitsi kokous- ja ilmoituskuluista, ennen muuta nyt suoritetusta kirja-painolaskusta.

— Vuosikokous 4. 8. 1968 pidettiin Mikkelisä, Hotelli Kalevassa. Kokoukseen oli saapunut 24 Väänästä ja Väänäs-sukuista.

Jäsenmaksut päätettiin pysyttää ennallaan. Johtokuntaan valittiin varsinaiseksi jäseneksi lehtori Kyösti Väänänen hammaslääkäri Liisa Schiltdt'in tilalle tämän siirtyessä varajäseneksi omasta pyynnöstään.

Tilintarkastajiksi valittiin varatuomari Timo Tanskanen ja agronomi Aarno Hiekkala ja varatilintarkastajiksi toimitusjohtaja Pentti Väänänen ja taloustarkastaja Orma Väänänen. Seuralta perityn perintöveron vuoksi alijäämä vuodelta 1967 oli 10 119,98 mk.

V. 1968 julkaistiin Väänästen sukupuu n:o 5 koemielessä vaatimattomana lehtisenä muistutamaan jäseniä sukujulkaisusta. Jakelu oli ilmainen käsiträen 1 100 kpl. joista tosin yli 300 kpl. palautui osoitteiden muututtua.

Syksyllä 1968 seura menetti innokkaan jäsenensä rakennusmestari Veikko Väänäsen, hänen menehdyttyään pitkällisen sairauden jälkeen. Pidettynä ja keskeisenä henkilönä hänellä oli suuri osuus viime vuosien toiminnan aktivoimisessa lähinnä Kuopiossa, missä hänen seurantoinnin taloudellinenkin tuki on ollut merkittävä. Hakiessaan lisää Väänäsiä seuran toiminnan piiriin päätti johtokunta järjestää seuran vuosikokouksen Oulussa.

15. 6. 1969 kokoontui 16 Väänäsläistä, joista aikuisia 7, Ouluun, Oulun Kellariravintolaan, jonka johtajatar talousopettaja Sirkka-Liisa Heinonen, o.s. Väänänen, piti läsnäoleita mitä parhaiten vierainaan.

Vuosikokouksessa valittiin edesmenneen rakennusmestari Veikko Väänäsen tilalle johtokuntaan talousopettaja Sirkka-Liisa Heinonen ja eroa pyytäneen agronomi Jouko Väänäsen tilalle varajäseneksi ylioppilas Olli-Pekka Väänänen.

Kokous päätti kutsua seuran ansioituneen jäsenen, professori Kaarlo Teräsvuoren seuran kuniajäseneksi tunnustuksena hänen suorittamaansa pitkäaikaisesta sukututkimustyöstä. Edelleen päätettiin lähettää kiitossähke kirjapainonjohtaja A. O. Väänäselle hänen lahjoitettuaan Väänästen

sukupuu n:o 5:n painatustyön ja paperin sukuseuralle.

Maanviljelijä ja emäntä Aarre Väänäsen uudistettua kutsunsa sukukokouksen pitoon kotiinsa Kuopion Haapalahteen, päätti kokous kiitoksella hyväksyä kutsun ja pitää siellä sukukokouksen 1. 8. 1970.

Erittäin ilahduttavaa oli, että Oy. Yleisradio Ab. oli valinnut kesäohjelmasarjaansa puolen tunnin ohjelman Väänäs-suvusta nimellä "Väänälän rannalta Väänästen rannoille". Ohjelman olivat koonneet toimittaja Aimo Siltari Kuopiosta ja toimittaja Pauli Leskinen Oulusta, joka viimeainnitu vieraili myös vuosikokouksessa nauhoittaen siitä otteita. Ohjelma julkaistiin yleisohjelmassa 30. 6. 69, josta mm. allekirjoittanut nauhoitti sen. Ilahduttavan monet ovat kertoneet tyydytyksellä seuranneensa tätä ohjelmaa.

Oli vahinko, että niin harvat olivat uskaltaneet vuosikokoukseen, sillä retkeily kuuluisalla Turkan museosaarella, Oulun kaupunkiesittely ja illan yhdessäolo oli kaikille antoisa.

YHTEENVETO

Kuten jo aikaisemmin olen tuonut esille, on johtokunnan työskentelyä haitannut ja toimenpiteitä hidastanut arkiston hajoaminen ja yhteyksien katkeaminen jäsenistöön. Allekirjoittanut sai haltuunsa seuran vanhan jäsenkortiston vasta v. 1968. Kun se on perustiedoiltaan varsin puutteellinen, vie sen ajan tasalle saattaminen oman aikansa. Kuluneena vuonna hankittiin erikseen osoitekortisto, joka osaltaan auttaa selvittelytyössä. Mm. edellä mainituista vaikeuksista johtuen ei jäsenmaksuja kerätty vuosina 1966 ja 1967. Vuonna 1968 voidaan todeta jo saadun 46 jäsenmaksusuoritusta. Laiminlyönneistä ei voida syyttää yksinomaan jäsenistöä. Allekirjoittanut ei ole myöskään ehtinyt vastata kaikkiin tehtyihin tiedusteluihin, jolloin yhteyden puutteesta johtuen monessa tapauksessa jäsenmaksukin on jätetty suorittamatta. Tilivuoden 1968 alijäämä oli mk 990,24, joka aiheutui siitä, että silloin maksettiin perintöveron loppuerä mk 2 334,09.

Viimeinen toimintakausi on kulunut lähes edellisen tapaan. Arkiston järjestely ja täydentäminen on ollut käynnissä. Viime vuosikokouksen tekemän päätöksen pohjalta on valmisteltu kirjailija Kalle Väänäsen esittämien omien murrerunojensa levyttämistä. Edelleen vuosikokouspäätöksen mukaan on valmisteltu Väänästen sukupuun tätä numeroa, jonka niin ikään on määrä olla jäsenillä viimeistään 1. 8. 70 sukukokouksessa.

Oulussa 15. 6. 1969 pidetyn Väänästen Sukuseura r.y:n vuosikokouksen osanottajat vasemmalta lukien: Jori T. Väänänen (sylissä), Pauli K. Väänänen, Johanna Väänänen, Eva Väänänen, Sirkka-Liisa Heinonen, Liisa Oksanen, Yrjö Väänänen, Antti Väänänen, Kalle Väänänen, Iida Heino, Pirkko Väänänen, Oiva Pentti Väänänen, Katriina Väänänen, Helena Oksanen, Leena Väänänen, Aarre J. Väänänen, Martta Väänänen ja Liisa Väänänen.

Jäsenyhteys on saatu huomattavasti elävämmäksi, jota todistaa se, että kuluneena toimintavuotena suoritti jäsenmaksunsa kaikkiaan 165 henkilöä, joista 1 vakinainen ja 164 vuosijäsentä. Näistä on puolet "ruokakunnan" päämiehiä ja loput heidän puolisoitaan ja lapsiaan. Määrä on joka tapauksessa ilahduttava. Ilahduttava on myös tilinpäätös v:lta 1969 osoittaessaan ylijäämää mk 1 805:18.

Edellä on pyritty antamaan lukijoille enimmäkseen asiakirjoihin perustuva kuva Väänästen Su-

kuseuran koko toimintasaralta. Varmasti monen lukijan mielestä toiminta on ollut puutteellista, ontuvaakin, mutta Väänästen Sukuseura r.y. on kuitenkin säilynyt hengissä ja aloittanut jo neljännen vuosikymmenensä. Niin mielellään toivoisi, että ennen kulumassa olevan kymmenluvun päättymistä useimmat nyt nähtävät puutteet olisi poistettu. Sen jälkeen voidaan vakavasti ryhtyä kokoamaan hartaasti odotettua, jo seuran perustamisesta lähtien nähtyä tavoitetta, sukuhistoriaa.

Väänästen Sukuseura r.y:n vuosikokous ja sukukokous

pidetään Kuopion Haapalahdessa alkaen lauantaina elokuun 1 päivänä 1970 klo 12.00.

Ohjelmasta mainittakoon

1. 8. kello 12.00 Isäntäväen tervehdys ja Haapalahden historiikki (Aarre J. Väänänen)
- „ 13.00 Vuosi- ja sukukokous
- „ 15.00 Puolinen
- „ 16.30 Retkeilyä suvun Pohjois-Savon haaran kantaisän lautamies Antti Väänäsen muistokivelle ja ympäristöön
- „ 18.00 Illanvietto Haapalahdessa
- „ 21.00 Siirtyminen Kuopioon, jossa illanvietto jatkuu Hotelli Kuopiossa
2. 8. kello 10.00 Kiertöajelu Kuopiossa
- „ 13.00 Päätäjäispuolinen Puijolla Linkki-tornissa

Vuosikokouksessa esitellään Väänästen sukupuun uusin numero ja Kalle Väänäsen ”Sanarrieskoo” äänilevyttä kirjailijan itsensä esittämänä. Julkaisua jaetaan sihteerin toimesta sukuseuran jäsenille erikseen tilattaessa postiennakolla hintaan 4 mk kappaleelta + postikulut.

Ruokailu- ja järjestelykulujen peittämiseksi peritään kokouksen osanottajilta kohtuullinen korvaus. Osanottajia pyydetään huolehtimaan itse majoittumisestaan.

Ennakkoilmoittautumiset pyydetään tekemään kirjeitse tai puhelimitse osoitteella maanviljelijä Aarre J. Väänänen, Kuopio, Haapalahti, puh. Kuopio 36 007.

Nyt kaikki kynnelle kykenevät Väänäset, Väänättäret ja muut Väänäs-sukuiset mukaan yhdistettyyn vuosi- ja sukukokoukseen Kuopion Haapalahteen ensimmäisenä elokuuta 1970!

Johtokunta

VÄÄNÄSTEN SUKUSEURA r.y:n kustannuksella ovat aikaisemmin ilmestyneet seuraavat julkaisut:

Väänästen sukupuu n:o 1. 1945. Päätoimittaja OSKARI VÄÄNÄNEN, toimitussiht. TUULIKKI ANTILA. S. 1—50. (Helsinki 1945.)

Väänästen sukupuu n:o 2. 1945. Päätoimittaja OSKARI VÄÄNÄNEN, toimitussiht. TUULIKKI ANTILA. S. 51—110. Kuopio 1945.

Väänästen sukupuu n:ot 3—4. 1946. Päätoimittaja OSKARI VÄÄNÄNEN, toimitussiht. TUULIKKI ANTILA. S. 111—196. Kuopio 1946.

Väänästen sukupuu n:o 5. 1968. Päätoimittaja O. P. VÄÄNÄNEN, toimitussiht. KALLE VÄÄNÄNEN. 8 siv. (s. 197—204). Kuopio 1968.

Pietari Väänäsen runot. Toimittanut ja esipuheella varustanut JORMA VÄÄNÄNEN. 32 siv. Mikkeli 1964.

Väänästen sukupuun numerot 1—4 on loppuunmyyty. Muita julkaisuja on rajoitetusti saatavissa sukuseuran sihteeriltä, joka toimii myös rahaston- ja arkistonhoitajana. Arvoisat tiedustelut ja tilaukset pyydetään lähettämään osoitteella: Majuri Kalle Väänänen, Varuskunta 9 Oulu (puh. 24 833).

[illegible]

